

FØRSTE STEG

NR. 2 / 2026

Et tidsskrift for barnehagelærere
fra Utdanningsforbundet

Slik møter du
kravstore
foreldre

Grepene som
gir **bedre**
samarbeid

7 ulike
foreldretyper

Populært
pappatreff

FORELDRE- SAMARBEID



Ansvarlig redaktør
Line Fredheim Storvik
line@utdanningsnytt.no
93 04 20 94

KONTAKT
forstesteg@udf.no
Post: Utdanningsforbundet, Første steg,
Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo
Besøk: Hausmannsgate 17, Oslo
På nett: utdanningsnytt.no/forste-steg

ANNONSER
Grethe Ånerud, HS Media AS
utdanning@hsmedia.no
92 83 68 30

MEDLEMSSERVICE
Spørsmål om abonnement og
bladordningen, adresseendringer
og Min side:
medlem@udf.no
24 14 20 00

MIN SIDE
udf.no/min-side

ABONNEMENT
Ikke medlem, men ønsker
abonnement?
abonnement@utdanningsnytt.no
utdanningsnytt.no/abonnement

UTGIVER
Utdanningsforbundet

Bekreftet opplag: 32 580, ifølge
Fagpressens Mediekontroll
Første steg er medlem av Fagpressen
og redigeres etter Redaktørplakaten og
Vær Varsom-plakatens regler for god
presseskikk. Den som likevel føler seg
urettmessig rammet, oppfordres til å
ta kontakt med redaktøren. Pressens
Faglige Utvalg (PFU) behandler klager
mot pressen. Stoff i tidsskriftet kan bare
gjengis etter tillatelse fra redaktøren og
med kildehenvisning. Vi forbeholder oss
retten til å lagre og utgi stoffet i elektronisk
form fra vårt redaksjonsarkiv eller andre
databaser som vi har avtale med.

GRAFISK DESIGN
Mediamania
mediamania.no

TRYKK
Ålgård Offset
ISSN 1504-1891

Forsideillustrasjon: Miss Bo

Første steg nr. 3 2026
kommer **9. oktober**.

U Utdanningsforbundet
F Fagpressen



Dagens foreldrerolle er mer ensom

Som nybakt mamma for 22 år siden var jeg heldig og kom i en barselgruppe med to erfarne tobarnsmødre. Jeg leste bøker og artikler om barnets utvikling og googlet spørsmål i jakten på gode svar, men det er noe med å få råd og tips av noen i akkurat samme situasjon, i samme nabolag, her og nå. Jeg hadde også familie i nærheten og venner som nylig hadde fått barn, og kunne rådføre meg med dem. Ikke alle har den muligheten i dag.

Flere barnehagelærere forteller i denne utga-

ven om foreldresamarbeid, at dagens foreldre er mer usikre og forventer mer av ansatte enn før. «Foreldrene bombarderes med forskning, meninger og råd gjennom sosiale medier, apper, influensere og debatter. De får motstridende råd om hva som er riktig, og da er det lett å tvile på egne valg», sier styrer Anita Brandvold Fegri, som har 32 års erfaring. Dagens foreldre har mindre kontakt med naboer, besteforeldre og andre sosiale fellesskap enn før. Når nettverket er mindre, blir foreldrerollen mer ensom.

I 2005 var vi foreldre bare lykkelige over å få en barnehageplass til ettårningen. Retten til plass kom først i 2009. Den gangen var ikke foreldrenes krav så store, og det var en selvfølge at foreldre skulle bidra i fellesskapet, som ved å arrangere sommeravslutning eller delta på dugnad. Både barnehageansatte, for-

skere og Foreldreutvalget for barnehager (FUB) forteller at foreldrene de siste årene er blitt mer opptatt av eget barn og rettigheter enn fellesskapet. Foreldrene kommer med individuelle krav til alt fra mat og utetider til søvn.

I en tid med større individfokus og mindre nettverk kan barnehagelærerne bli noen foreldre har behov for å rådføre

**«Det krever mot
å faglig begrunne
sin uenighet med
foreldre.»**

seg med. For barnehagelærerne kan det være en fordel, fordi de rammene barna møter hjemme og i barnehagen, da kan bli mer like. Samtidig krever det at barnehagelærerne er gode til å avklare hva slags forventninger foreldrene har til dem, og vice versa.

Det krever mot å si ifra hva som faktisk er mulig å få til i en hektisk hverdag med mange barn. Det krever mot å faglig begrunne sin uenighet med foreldre. Det motet er jeg sikker på at barnehagelærerne har. De har all grunn til å stole på egen kompetanse og at de kan være gode veiledere for foreldre. Det er en krevende øvelse, men til syvende og sist kan det være til det beste for alle – ansatte, foreldre og ikke minst barna.

Line

**Line Fredheim
Storvik**
ansvarlig redaktør
line@utdanningsnytt.no



FOTO: CHARLOTTE WIG

SIDEN SIST

har fotograf Marianne Otterdahl-Jensen (t.v.) og journalist Merete Sillesen (t.h.) besøkt Enger barnehage i Sigdal, der ungdomsskoleeleven Martin Narum Vatningen er lekeressurs. Det er styrer Tonje Kaugerud (i midten) godt fornøyd med. Foto: Hanne B. Kjemperud

har journalist Kjersti Salvesen intervjuet programleder Anne Rimmen om hvordan det var å gå i dansk og norsk barnehage. Foto: Khoa Dang Do





46

Tema: Foreldresamarbeid

- 12 Bedre foreldresamarbeid med tre enkle grep
- 18 Barnehagen har egen møteplass for foreldre
- 22 Slik møter du sju ulike foreldretyper
- 26 Bruk tid til å dele fra barnas hverdag
- 28 Kravstore foreldre? Dette kan du gjøre
- 32 Foreldre med rusproblemer: Tegnene du kan se etter
- 34 Pappatreff gir bedre samarbeid
- 38 FUB: Foreldreundersøkelsen fungerer dårlig

Reportasjer

- 40 Foreldrenes søvnkrav for barna møtes ulikt
- 46 Dette gjør de for å få overgangen til skolen bedre
- 50 Ungdommene er populære i barnehagen

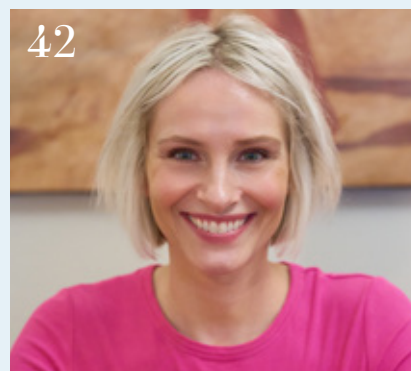
Fag og forskning

- 54 Barnehagelærerne er taktfulle i møte med lek
Jostein Paulgård Østmoen og Lise Juritsen
- 58 Minoritetsforeldres medvirkning i barnehagen
Birgitte Spikkeland
- 62 Slik skapte de musikkglede i barnehagen
Lill Krestin Ryland og Jane Hopland
- 66 Hvordan kan vi jobbe med islam i barnehagen?
Ragnhild Laird Iversen

Meninger

- 72 «Torill, Torill, duen var ikke død!» **Torill Alnæs**
- 75 Kontaktforum barnehage: Vi som profesjon må sette retninga i barnehagen **Anita Holm Cirotzki**

42



18



HVER GANG

- 2 Leder
- 4 Barnehagen min: Norlandia
Marsvegen barnehage
- 8 Nyhetsblikk
- 11 Styrerblikk **Sofie Beathe Elvebredd**
- 39 Juss **Endre Lien**
- 42 Mitt barnehageminne: Anne Rimmen
- 44 Leseglede: Titt titt, eventyr
Trude Anette Brendeland
- 57 Min doktorgrad: Hanne Wiseth
- 65 Nye bøker
- 74 Barnehager verden rundt

SAGT I DETTE TIDSSKRIFTET

**«En god barndom er
muligheten til å leke og
utforske. Å få lov til å være
barn, rett og slett.»**

ANNE RIMMEN, SIDE 42



Les flere saker fra barnehagen på
utdanningsnytt.no/forste-steg



Følg oss på [@forstesteg](https://twitter.com/forstesteg)



MIN SIDE FOR
MEDLEMMER
udf.no/min-side

LÆRER Å KLATRE i barnehagen

Små fingre med neglelakk griper fjellhylla. Celine (4) klatrer raskt oppover ikledd klatresele og hjelm, mens barnehagelærer Jens Thøgersen sikrer.

TEKST OG FOTO: INGUN A. MÆHLUM

Norlandia Marsvegen barnehage i Tromsø har vært en idrettsbarnehage helt fra oppstarten i 2014. Daglig leder Barbro Anett Johansen mener at barn er blitt mer stillesittende og passive, og da hun fikk muligheten til å starte opp en ny barnehage, ønsket hun å satse på idrett og bevegelse.

IDRETTSKOMPETANSE

– Helt fra starten ansatte vi folk spesielt



FORNØYD: – Æ vil klatre mer, sier Celine så fort hun kommer ned igjen fra fjellveggen.

med tanke på at dette er en idrettsbarnehage, forteller Johansen. Mange som jobber i barnehagen, har idrettsfaglig bakgrunn. Her jobber en tidligere profesjonell ishockeyspiller, en svømmeinstruktør og to turninstruktører, fotball- og håndballspillere, klatreinstruktører, løpere, dansere og friluftsengasjerte ansatte. Barnehagen samarbeider med det lokale fotballaget Tromsdalen fotball (TUIL) og får bruke idrettsarenaen deres. De har ofte vikarer som spiller på det lokale fotballaget.

– Det er ikke bare kompetansen disse vikarene har som er viktig, men også lidenskapen de viser for idretten sin, sier barnehagelærer Jens Thøgersen, som mener iveren smitter over på barna.

KLATRER MED BARN

Da Thøgersen begynte å jobbe i idrettsbarnehagen for tre år siden, ville han gjerne innføre klatring og fikk frie tøyler.

– Klatring trenger egentlig ikke så mye introduksjon for barna, for alle barn har jo klatret. Allerede fra barna er bitte små og krabber rundt, begynner barn å klyve og klatre, sier Thøgersen. Fireåringene i Norlandia Marsvegen barnehage klatrer med hjelm og klatresele.



«Klatring trenger egentlig ikke så mye introduksjon for barna, for alle barn har jo klatret.»

OPP STORSTEINEN: – Jeg kan gå den bratteste bakken, sier Celine, som lærer å klatre i Norlandia Marsvegen barnehage i Tromsø.

UTE OG INNE: – Når vi klatrer utendørs, får vi klatret mye lenger fordi det er gratis, forteller barnehagelærer Jens Thøgersen, som sikrer Emilja (4) mens hun rappellerer ned.



Norlandia Marsvegen barnehage

Det er en idrettsbarnehage fra 2014.

Den har 108 barn og 6 avdelinger.

Den har 26 ansatte: daglig leder, 11 pedagoger og 14 assistenter.

– Hvis noen ikke vil klatre, kan de ta på hjelm og sele likevel. For noen barn kan det være mestring nok å ta på seg klatreselen. Og når de har sett de andre klatre og ser at det er trygt, får de ofte lyst til å prøve selv, forteller han entusiastisk.

MESTRING OG RISIKOVURDERING

– Dette er ikke vanskelig, hevder Celine. Hun klatrer opp på toppen av storsteinen og ser utover Tromsøysundet.

– Det er veldig mye mestring i klatringen. Det ser du tydelig når de kommer seg på toppen. Barna får også selvtillit når de klarer selv små ting. Også det å prøve gir selvtillit, forteller Thøgersen.

Klatring handler også, ifølge barnehagelæreren, om hva barna kan lære av å bruke naturen og nærområdet, og om

hvilke opplevelser de har. Når det ikke er minusgrader, pleier Jens å oppfordre barna til å ta av vottene.

– Da får de kjenne på strukturen i steinene, og de lærer risikovurdering, mener han.

– Hvis de holder seg fast i lyngen, vil den løsne, men de får godt tak når de griper stein. Daglig leder Barbro Anett Johansen forteller at de har valgt bort perler i barnehagen. Hun mener barna kan lære finmotorikk på andre måter, som å plukke steiner.

– I klatringen lærer de finmotorikk ved å bruke karabinkroker og ta på selene, forteller Thøgersen.

LAGER SITT EGET ARTIC RACE

Midt i barnehagebygget har de et stort



FINMOTORIKK: Barn får selv prøve å ta på karabinkroker på klatreutstyret.



SIKRER BARN: Barnehagelærer Jens Thøgersen dobbeltsjekker at klatreutstyret sitter som det skal.



HJELPER TIL: Kasper (bak) og Leo (begge 4) bytter på å bære tauet tilbake til barnehagen.



FØRST OPP: Aksel (4) synes det er gøy å lære og klatre i Norlandia Marsvegen barnehage i Tromsø.

aktivitetsrom. Det passer godt for en barnehage som satser på bevegelse. De har laget et årshjul med forskjellige idretter. I juni er *Midnight Sun Marathon* en stor begivenhet i Tromsø, og da arrangerer barnehagen løpet *Midnight Sun Marsvegen*. Om høsten er lokalsamfunnet opptatt av sykkelløpet *Arctic Race of Norway*, og da sykler barna sitt eget *Arctic Race of Marsvegen*.

– Vi prøver å knytte årshjulet til det som skjer rundt oss, forteller Johansen.

KOBLER IDRETT TIL FAGOMRÅDER

I Norlandia Marsvegen barnehage har de knyttet fagområdene i rammeplanen til egne fagplaner for hver idrettsaktivitet.

– Under hver idrettsgren har vi satt mål på hva ungene kan lære på de forskjel-

lige alderstrinnene. I klatring kan det være sammensatte ord som inneklating, friklating, topptau eller karabinkrok, eller beskrivelser som høyt, lavt, sidelengs og baklengs som er en del av fagområdet *kommunikasjon, språk og tekst*, forklarer Johansen.

– Når vi sykler, snakker vi om sykkelhjelmer og sykkelstyre. Matematikken kommer også inn ved å snakke om fart eller telle scoringer i ballidretter.

Gjennom året får barna teste en rekke aktiviteter som orientering, sykling, svømming, ski, dans, turn, ballidretter og ishockey.

– Vi ønsker at barna får erfaring med mange ulike idretter, slik at de etter hvert kan velge selv, forteller daglig leder.

fotodama@gmail.com



DAGLIG LEDER: – Å drive en idrettsbarnehage handler om at barna skal bli glade i å bruke kroppen sin, forteller Barbro Anett Johansen i Norlandia Marsvegen barnehage i Tromsø.

«For noen barn kan det være mestring nok å ta på seg klatreselen.»



4-åringer tolker ting bokstavelig

FORSKER HAR FUNNET UT AT BARN FRA FIRE ÅRS ALDER går gjennom en utviklingsfase der de ofte tolker ord for ord bokstavelig. Det viser en studie fra Universitetet i Oslo. Mer enn 3000 barn mellom tre og ni år deltok. En forklaring kan være at barn i denne alderen er veldig opptatt av hva som er riktig og ikke riktig å gjøre, og de er opptatt av å lære seg disse normene, ifølge professor Ingrid Lossius Falkum, som står bak studien. Hun sier barn kan være rigide i sine tolkninger helt til niårsalderen. Et eksempel er når du ber barnet ta på seg sko fordi det regner, samtidig som du peker på gummistøvle, og barnet svaret: «Det er gummistøvler, ikke sko.» (*barnehage.no*)

Ansatte kan få videreutdanning med lønn

Fra 2026 får fagarbeidere i barnehagen mulighet til å ta videreutdanning med like vilkår som lærere. De får dermed 25 prosent permisjon med lønn for å ta videreutdanning. Det er et av tiltakene i regjeringens strategi for kompetanse- og karriereutvikling i barnehager og skoler. (*regjeringen.no*)



SPØRSMÅL OM ABONNEMENT?

MEDLEM: medlem@udf.no
IKKE-MEDLEM:
abonnement@utdanningsnytt.no

TIPS OSS om ny forskning og nyheter på line@utdanningsnytt.no



Foto: Grønt Flagg

Gå ut og tell insekter

Barnehager over hele landet inviteres til å gå ut og telle insekter i forbindelse med Verdens miljødag 5. juni. – Vi håper dagen vil inspirere barn og voksne til å ta bedre vare på naturen, sier prosjektleder Linda Cecilie Dale i Grønt Flagg, som inviterer barnehager til å delta på #Grønnsuperdag. Nytt av året er at barnehager oppfordres til å lage sin egen insekt-øy for å gi pollinerende insekter bedre leveområder.

Les mer: grontflagg.fee.no/gronnsuperdag



Foreldre bekymret for bemanningen

Årets foreldreundersøkelse i barnehagene viser at 93 prosent av foreldrene er fornøyd med barnehagetilbudet. Likevel sier 24 prosent av foreldrene at de er bekymret for bemanningen. Foreldre til de yngste barna er litt mer fornøyd med bemanningen enn foreldrene til de eldste. Tall for 2025 viser at 99 prosent av barnehagene oppfyller bemanningsnormen, med et snitt på 5,7 barn per ansatt. (*NTB*)



Nytt verktøy for å styrke barnas språk

1 av 4 elever forlater grunnskolen med leseutfordringer, ifølge studier. Med et nytt digitalt verktøy ønsker Herdis Palsdottir å forebygge leseutfordringer gjennom lek. Hun er barnehagelærer og spesialpedagog og driver EQTA, som jobber med språklek og livsmestring i barnehagen. Det digitale verktøyet heter *Reflect* og er utviklet med støtte fra Utdanningsdirektoratet. Her får du 73 ferdigplanlagte aktiviteter som styrker språk og emosjonell intelligens (EQ) gjennom lekbaserte aktiviteter. Du får faglig veiledning i tekst og video og et planleggingsverktøy. Verktøyet er gratis frem til 1. september 2030, men barnehagene må betale for implementering. Målet er å støtte ansatte til å jobbe i tråd med rammeplanen og å gi barna et solid språklig og emosjonelt grunnlag. (eqta.co)

7,2

millioner kroner er satt av for å styrke rekrutteringen til barnehagelærerutdanningene. Pengene går til Universitetet i Innlandet, Høgskolen i Østfold, Høgskulen i Volda, Høgskulen på Vestlandet, Universitetet i Agder, Dronning Mauds Minne høgskole, NLA Høgskolen og Samisk høgskole. Bakgrunnen er at Norge mangler over 2 700 barnehagelærere for å oppfylle pedagognormen. Søkertallet til barnehagelærerutdanningen gikk også ned med 15,8 prosent i 2025. (regjeringen.no)



Sunnere mat fikk ned sykefraværet

Hårstadmarka barnehager i Trondheim har fått DOGA-merket for design og arkitektur for sin nyskaping knyttet til måltidet. Prosjektet Matspagat har ført til sunnere måltider, mindre stress og en mer stabil hverdag for ansatte og barn. Barnehagen har laget en måltidsplanlegging og rekruttert måltidsassistenter gjennom språk- og arbeidstrening. Den har laget et felles mathus og samarbeider med kommunens produksjonskjøkken. Prosjektet har bidratt til å halvere sykefraværet fra 20 til 10 prosent og fått mennesker som står utenfor, inn i arbeidslivet. Matspagat er utviklet i samarbeid med Trondheim kommune, Nav arbeidslivssenter, Comte Bureau og Rambøll, ifølge en pressemelding fra Pressenytt. Foto: Comte

Disse lekene trenger barna

Forskere har sett på hvilke leker og aktiviteter norske barn trenger. Helt siden 1987 har forskere laget et referansebudsjett. Her får bankene, Nav og vanlige folk vite hva vi trenger for å leve et helt greit liv, og hva det koster. Nå er også trendleker kommet inn, for eksempel Pokémon-kort, slim eller fidgetspinnere. For de aller minste handler lekene mest om utvikling. Babyer og ettåringer bør for eksempel ha en babygym, pekebøker, en ball, rangle, sangbok, byggeklosser og en lydleke, ifølge budsjettet.

– Men fra skolealder er det å passe inn veldig viktig, sier Ingrid Haugrud, forsker ved SIFO. Da kan trendleker være viktig for å oppleve tilhørighet. Barn under 2 år bør i tillegg ha badeleke, hammerbenk, lekekoffert, tøydukke, puslespill, lekebøtte og spade. Barn mellom 3 og 5 år bør ha dukke med dukkevogn, Duplo, små lekebiler, malebok, fargeblyanter, tusjer og tegneblokker, lekekomfyr og kjøkkenleker, spill, Lego, eventyrbok og fotball. Barna bør ha fire bøker i året (3–9 år) og tre trendleker (f.eks. Pokémon-kort) i året (3–6 år). (forskning.no)



FØRSTE STEG

Fagpressen
Samler norske fagmedier



Det har aldri vært enklere å bli lurt

Blant mye støy og usannheter er bladet du nå leser en viktig motvekt. Dette er ett av 230 fagmedier i Fagpressen – redaktørstyrte medier med journalister som har høy kunnskap om fagene og interessene du bryr deg om.

Som leser får du kvalitetsinnhold du kan stole på, både på papir og digitalt.

Ledere i barnehagen har ansvar for at ansatte har nok kunnskap om vold og overgrep til å kunne snakke med barna om grenser for egen kropp, sier **Sofie Beathe Elvebredd**.

– Vold og seksuelle overgrep må snakkes i hjel, ikke ties i hjel



Sofie Beathe Elvebredd
styrer i Harbitz aktivitets-
barnehage i Oslo
sofie.elvebredd@bun.oslo.kommune.no

For å kunne jobbe forebyggende mot vold i barnehagen, må en ha kunnskap om vold, voldens konsekvenser, og hvordan dette kan forebygges. Vi som ledere må belyse temaet og holde det levende hele året, hvert eneste år. Dette er ikke et arbeid vi kan legge fra oss og si at vi er ferdige med. Gjør vi det, begraver vi ikke bare mange muligheter for å oppdage vold og omsorgssvikt, men også muligheten til å forebygge volden.

LÆRE BARN OM GRENSE

Vi må snakke med barna om hva som er rett og galt og lære dem hvilke grenser alle som et minimum skal ha for egen kropp. Vi må benevne alle kroppsdelene, også penis og vagina. Vi må snakke med barna om kropp i samlingsstunden, under måltider og bleieskift og i alle slags spontane situasjoner. Når barn opplever å bli tatt på alvor, vil de komme til oss med spørsmål, og forhåpentligvis også mørke hemmeligheter, dersom de har det.

MÅ SNAKKE I HJEL

For at barna skal kunne fortelle at noe er galt, må de først vite hva som er riktig. Det barnet er vokst opp med, er barnets normal. Vi må derfor lære alle barn at det ikke er lov for voksne å være voldelige mot barn. Noen-

sinne. Vi må lære barn at det finnes trygge voksne som kan og vil hjelpe dem. Vold og seksuelle overgrep må snakkes i hjel, ikke ties i hjel. Vi må jobbe for bevissthet rundt temaet slik at vi forebygger tabu, og at flere tør å stå frem og be om hjelp. Hvis vi klarer å lære barna dette i barnehagen, vil vi øke sannsynligheten for at volden oppdages.

TILLIT BRYTER NED BARRIERER

De voksne må ta barnas fortellinger og tegn på alvor. Jo mer barn og voksne vet om temaet, jo tryggere blir de. De voksne blir rustet til å stå stødig i stormen med barna som trenger det som mest, og barna vil lettere kunne be om hjelp. For å kunne få til dette må personalet ha en minimumskunnskap om vold, voldens symptomer og forebygging av denne. Det er opp til oss styrere å sørge for at personalet vårt har denne kunnskapen. Vi må jobbe for å bygge opp tillit til personalet, slik at de tør å fortelle oss om sine barrierer. På den måten har vi en større mulighet til å bryte ned barrierene sammen. Og de må vite at vi står stødig sammen med dem.

I hvert nummer inviterer vi en styrer til å skrive om et tema hen brenner for.

”
Vi må benevne alle kroppsdelene, også penis og vagina.”

FORNØYD: Ingmar Stege er pappa til Embla og sier foreldrene er godt fornøyde med at ansatte setter av tid til foreldrene når de henter og leverer i Kolsås barnehage i Trondheim.

**«DE ANSATTE
HAR NESTEN
ALLTID TID VED
LEVERING OG
HENTING.»**



Bedre samarbeid med tre enkle grep

Granåsen barnehage fikk enda bedre samarbeid med foreldrene med enkle grep: **levering før frokost og bedre tid ved henting.** Det viser et forskningsprosjekt.

TEKST: MARIT AABY VEBENSTAD FOTO: CATHRINE DILLNER HAGEN

Tre grep ble gjort: Foreldrene leverer i god tid før frokost. Ansatte deler informasjon om barna seg imellom i løpet av dagen, og ansatte har god tid til foreldrene når de henter barna. Det gir resultater, viser forskningsprosjektet *Foreldresamarbeid i barnehagen* i regi av Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH).

MER FORSTÅELSE BEGGE VEIER

– En viktig del av et godt foreldresamarbeid er at foreldre får informasjon, og at barnet blir tatt imot på en god måte. Personalet i barnehagen har hovedansvaret for å legge til rette for et godt samarbeid, sier barnehagelærer Bente Bleivik i Kolsås barnehage. Den er en av tre barnehager



PEDAGOGISK LEDER: Bente Bleivik forteller at de oppfordret foreldrene til å levere barna i god tid før frokosten, slik at barnet får lekt og kommet inn i gruppa før de spiser.

Foto: privat



TATT GODT IMOT: – En viktig del av et godt foreldresamarbeid er at foreldre får informasjon, og at barnet blir tatt imot på en god måte, sier barnehagelærer Bente Bleivik, som tar imot Embla og pappa Ingmar Stege (bak) i Kolsås barnehage i Trondheim.

Nøkkel til godt foreldresamarbeid

- Ha en åpen og ærlig kommunikasjon med søkelys på barnets beste.
- Sørg for en trygg oppstart for barnet. Da blir også foreldre og ansatte godt kjent.
- Se barneperspektivet, foreldreperspektivet og ansattperspektivet på samme tid.
- Snakk om samarbeid mellom barnehage og hjem og avklar forventninger til hverandre, blant annet gjennom foreldresamtaler.
- Møt foreldrene på en god måte, med forståelse og respekt.
- Ha lav terskel for at foreldre skal kunne ta kontakt. Be om samtale ved behov.
- Husk at god dialog og samarbeid er bra for barnet.

Kilder: pedagogisk ledere Bente Bleivik og Kristin Moseng ved Granåsen barnehager

«NÅ ER DET IKKE SÅ MANGE BARN SOM BLIR LEVERT MIDT I FROKOSTEN LENGER.»

under Granåsen barnehager i Trondheim. Granåsen barnehager er med i Lærerutdanningsbarnehager (LUBA), som er et samarbeid med DMMH. Målet er å bidra til økt samarbeid mellom barnehagefeltet og utdanningen, samt mer relevant praksis gjennom forskning og utviklingsarbeid.

I prosjektet har ansatte diskutert praksisfortellinger om samarbeid med foreldre. Foreldrene har også fått ulike situasjoner fra barnehagehverdagen som de har diskutert i grupper på foreldremøter.

– Vi opplever at foreldrene fikk en forståelse for hverdagen vår. Hvis du som forelder vil gi en viktig beskjed, er det for eksempel lurt å komme på andre tidspunkt enn rett før klokken åtte, da det er mest travelt. Kom heller litt før, forteller barnehagelærer Bente Bleivik, som har

vært Luba-koordinator, bindeleddet mellom forskerne og barnehagen.

STOR BETYDNING FOR BARN

– Vi oppfordrer foreldrene til å levere i god tid før frokosten starter. Da får barna tatt farvel med foreldrene på en god måte. De får lekt litt og kommet inn i gruppa før frokost. Foreldrene skal selvsagt ikke bli stresset om de ikke alltid rekker det til frokost, sier Bleivik. For barna har det stor betydning.

– Nå er det ikke så mange barn som blir levert midt i frokosten lenger, sier Bleivik.

De ansatte er nå også mer bevisste på hva de snakker om i garderoben ved henting.

– Skal vi snakke om noe negativt, er det bedre å heller ta en telefon om det som har skjedd, eller ta praten i et annet rom

BARNA BLIR SETT: – Jeg får inntrykk av at de ansatte legger merke til alle barna gjennom dagen, sier Ingmar Stege (t.h.), pappa til Embla.

Tema



FORVENTNINGER: I et godt foreldresamarbeid kan det være lurt å avklare hvilke forventninger foreldre og barnehageansatte har til hverandre.



TILVENNING: Sørg for en trygg oppstart for barnet. Da blir også foreldre og ansatte godt kjent.





PEDAGOGISK LEDER: Kristin Moseng forteller at de heller ringer foreldrene eller tar praten i et annet rom enn der barnet er, når de skal fortelle om noe negativt som har skjedd.



ENHETSLEDER: Anna Ingeborg Hegerberg i Granåsen barnehager forteller at de ansatte opplever seg tryggere i samarbeidet med foreldrene etter å ha deltatt i prosjektet. Foto: Mosa Alhussiny

enn der barnet er. Da får barnet en fin avslutning på dagen, forteller barnehagelærer Kristin Moseng.

OVERLEVERING AV INFORMASJON

I foreldresamarbeidet har de også vært opptatt av at tidligvakten skal viderebringe informasjon til seinvakten. Da sikrer de ansatte at all informasjon når foreldrene.

– Får foreldrene litt informasjon, er det lettere å snakke videre om barnehagedagen rundt middagsbordet. Det er jo ikke alltid vi klarer å ha informasjon om hvert eneste barn hver dag, men over en uke så skal vi ha litt å si om alle barna på avdelingen, sier Moseng.

Barna er delt i grupper, så den ansatte har ansvaret for å formidle hvordan dagen til den enkelte gruppen har vært.

MER SAMSTEMT PERSONALGRUPPE

– I prosjektet har vi jobbet spesielt med

GOD INFO: Pedagogisk leder Kristin Moseng i Granåsen barnehager mener små tilbakemeldinger om barna til foreldrene er bedre enn ingenting.

foreldresamarbeid i hente- og bringesituasjon. Vi har benyttet praksisfortellinger som metode i personalgruppa, og vi har reflektert rundt fortellingene, forteller Bleivik. Hun og pedagogisk leder Kristin Moseng har samarbeidet tett med forskerne. De har deltatt på møter og sett på praksisfortellingene som foreldrene har diskutert på foreldremøter. Både ansatte og foreldrene har sett på barnehagehverdagen ut fra perspektivene til *både* barna, foreldrene og de ansatte.

– Vi ansatte kan ha ulike tanker om en situasjon. Ved å jobbe med dette har vi blitt mer samstemte, sier Moseng.

FORNØYDE FORELDRE

Også foreldrene har vært fornøyd med resultatet av prosjektet.

– Informasjonsflyten er god, og de ansatte har nesten alltid tid ved levering og henting. De ansatte gir gjennomtenkte svar på mine spørsmål. Jeg får inntrykk av at de legger merke til alle barna gjennom hele dagen, sier Ingmar Stege, pappa til Embla og SU-kontakt i Kolsås barnehage i Trondheim. Han forteller at foreldrene nå har utelukkende positive opplevelser ved levering og henting.

REFLEKSJONSMØTER

– Forskere kommer ikke inn med et «ferdig opplegg», men vi har identifisert interesser, utfordringer og muligheter, forteller dosent Kari Emilsen ved DMMH, som har hatt ansvar for prosjektet sammen med høyskolelektor Vera Holst. Alle involverte har vært medforskere.

– De ansatte i barnehagen har skrevet praksisfortellinger som vi har diskutert på avdelingsmøter. Da har vi sett på både foreldrenes, barnas og ansattes perspektiv. Vi har sett på hva som har vært gjort bra, og hva som kunne vært løst annerledes, og vi

**«MÅLET ER Å GJØRE
STUDENTENE TRYGGE
GJENNOM ØKT
KOMPETANSE OM
FORELDRESAMARBEID.»**

har hatt respekt for andres perspektiver, sier høyskolelektor Vera Holst. Bakgrunnen for prosjektet er å gi undervisningen ved DMMH økt relevans.

– Målet er å gjøre studentene trygge gjennom økt kompetanse om foreldresamarbeid, sier Holst.

TRYGGERE ANSATTE

Også Anna Ingeborg Hegerberg, enhetsleder ved Granåsen barnehager, er fornøyd med å ha vært en del av foreldresamarbeidsprosjektet.

– Vi får mulighet for faglig utvikling.



FORSKERE: Målet med prosjektet om foreldresamarbeid er å få mer kunnskap og bygge bro mellom utdanningen og praksisfeltet, forteller dosent Kari Emilsen (t.h.) og høyskolelektor Vera Holst ved DMMH og pedagogisk leder Bente Bleivik i Granåsen barnehager. Foto: Paal Eckhoff Salvesen

Det gir kunnskap og bygger bro mellom utdanningen og praksisfeltet. Vi opplever at personalet kjenner seg tryggere i samarbeidet med foreldre nå, avslutter Hegerberg.

vebenstadmarit@gmail.com

ANNONSE



Bli med Bamse ut i naturen!

4 bøker til barn i alderen 2–3 år

«Vi går rett inn i et lite barns opplevelse av verden. Bøkene representerer også en nærhet til naturen som både vekker nysgjerrighet og gir kunnskap»

Anne Cathrine Straume,
NrK 26. juni 2025

FÅS KJØPT I BOKHANDEL OG PÅ NETT





Tema
Foreldre-
samarbeid

Barnehagen har egen møteplass for foreldre

En fast ukentlig møteplass og barnevakt under foreldremøter har **ført til bedre relasjoner og samarbeid** mellom ansatte og foreldre i Slime gård barnehage.

TEKST: KJERSTI SALVESEN FOTO: CHARLOTTE E. WIIG

Foreldrene Mai Helene Bekkevold og Raazia Mahmood sitter rundt et bord med en kopp kaffe i et gammelt hus på gårdstunet i Slime gård barnehage i Oslo. Her treffes foreldre en ettermiddag i uken før de henter barna i barnehagen.

– Tanken bak *Møteplassen* er at foreldrene kan slå av en prat med andre i samme situasjon. Du får et pusterom i en travel hverdag, noe som kan gjøre henting til en bedre opplevelse, sier Mahmood, som er mor til Arish Ahmad (5) og et barn som har begynt på skolen.

DELTOK I FORELDREPANEL

Møteplassen er et resultat av prosjektet *Barne- og familiehagen* i regi av Oslo kommune fra 2022 til 2024. Målet var å skape nettverk mellom familier og øke innbyggernes tillit til tjenestene i bydel Søndre Nordstrand i Oslo – i første omgang barnehager og helsetjenester. I den forbindelse var Mahmood med i et foreldrepanel, der foreldre fikk mulighet til å påvirke.

– Det kom frem at foreldrene ønsket å bli bedre kjent med hverandre og ansatte, sier Mahmood. Hun har bakgrunn fra Pakistan.

Formen på foreldremøtene ble også endret.



MØTEPLASSEN: En gang i uken treffes foreldrene i nabohuset til barnehagen, før de skal hente barna: Mai Helene Bekkevold (t.h) og Raazia Mahmood med barna Arish Ahmad og Jonatan og Evelyn Bekkevold.

**«DU FÅR ET
PUSTEROM I EN
TRAVEL HVERDAG,
NOE SOM KAN
GJØRE HENTINGEN
TIL EN BEDRE
OPPLEVELSE.»**



NÆRE: Mor Mai Helene Bekkevold (t.v.), brobygger Rahila Bano, mor Raazia Mahmood og barnepleier Lillian Midtli, barna Evelyn Bekkevold, Arish Ahmad og Jonatan Bekkevold har blitt godt kjent takket være sosiale tiltak for foreldre.



Tidligere hadde ansatte ofte en agenda, der de ville formidle det de mente var viktig. I dag slipper foreldrene mer til, og de ansatte lytter mer.

TREFFES I HELGENE

– Om sommeren treffes vi på tunet. Det er saft og te. Dersom barna er ute, kommer de også, forteller Mai Helene Bekkevold, som er mamma til Jonatan (5), Evelyn (3) og en sønn på tre måneder.

Mødrene opplever at barn og foreldre i Slime gård barnehage har blitt en del av kretsen deres. De har lekeavtaler med barna i helgene, og Mahmood har vært barnevakt for Bekkevolds sønn.

– Vi har blitt venner, som tør å spørre hverandre om hjelp, sier Bekkevold.

TID TIL Å PRATE

I dag er barnehagen mer lydhøre for tilbakemeldinger, noe som bidrar til god dialog og samarbeid.

– Er det noe vi vil ta opp, får vi mulighet til å møte pedagogisk leder eller styrer. Noen ganger gjør de endringer basert på innspillene våre, sier Bekkevold.

Begge trekker frem at ansatte tar seg tid til en god prat ved henting og levering.

– Vi blir lyttet til og tatt på alvor, sier Bekkevold.

HAR NABOLAGSMIDDAGER

For foreldre og førskolebarna arrangeres det nabolagsmiddager i barnehagen. Maten lages av smaksverkstedet. Det er et folkehelseprogram i regi av den ideelle bedriften Folkelig.

– Foreldrene blir kjent, og mange synes det er lærerikt å bli kjent med ulike matkulturer, forteller mødrene. På foreldremøtene er noen ansatte sammen med barna, slik at foreldrene slipper barnevakt.

Barnepleier på småbarnsavdelingen, Lillian Midtli, kommer innom *Møteplassen*. Hun forteller om en mor som etter ferien satte ord på hvor godt det var å være tilbake i barnehagen.

– Hun følte at vi som jobber her, er blitt en del av familien, sier Midtli.

EGET BROBYGGERTEAM

Barnehagens søkelys på hele familien til barna

«Å SE BARNET I ET FAMILIEPERSPEKTIV HAR GJORT OSS MER YDMYKE.»



GODT SAMARBEID: En undersøkelse i barnehagen viste at foreldrene ønsket å bli bedre kjent med hverandre og ansatte, forteller Raazia Mahmood.



STYRER: Kristin Vengel Kaagaard forteller at de ansatte nå bruker mer tid på foreldrene når de henter og leverer barna.

har gjort samarbeidet mye bedre, ifølge styrer Kristin Vengel Kaagaard.

– Jobben vi har gjort gjennom prosjektet *Barne- og familiehagen*, var en del av en satsing i et område der befolkningen har vært skeptisk til offentlige tjenester. Barnehagen vår hadde forbedringspotensial, sier Kaagaard.

Foreldrene ønsket å bli mer involvert i foreldremøtene. I prosjektet ble det etablert et brobyggerteam. Det besto av barnehageansatte, som skulle være bindeledd mellom barnehagene, foreldrene og bydelen. I Slime gård barnehage er Rahila Bano én av tre brobyggere. De snakker samme språk som foreldrene, og kan være bindeledd mellom foreldrene i barnehagen og bydelen.



PEDAGOGISK LEDER: Anine Hagen (t.v.) og barnepleier Lillian Midtli har et åpent og godt forhold til Raazia Mahmood og brobygger Rahila Bano (ryggen til).

De kan hjelpe foreldrene med alt fra å få helsehjelp til bankkort.

MØTES I ÅPEN BARNEHAGE

Anine Hagen forteller at hun får god hjelp av brobygger Rahila Bano. Hagen er pedagogisk leder i en åpen barnehage, som er en del av Slime gård barnehage.

– Et barn gråt veldig. De snakket urdu sammen, og etter en stund ville gutten sitte på fanget til Rahila. Han var redd og fikk ekstra kjærlighet av Rahila, som også trygget moren, sier Hagen.

Rahila smiler.

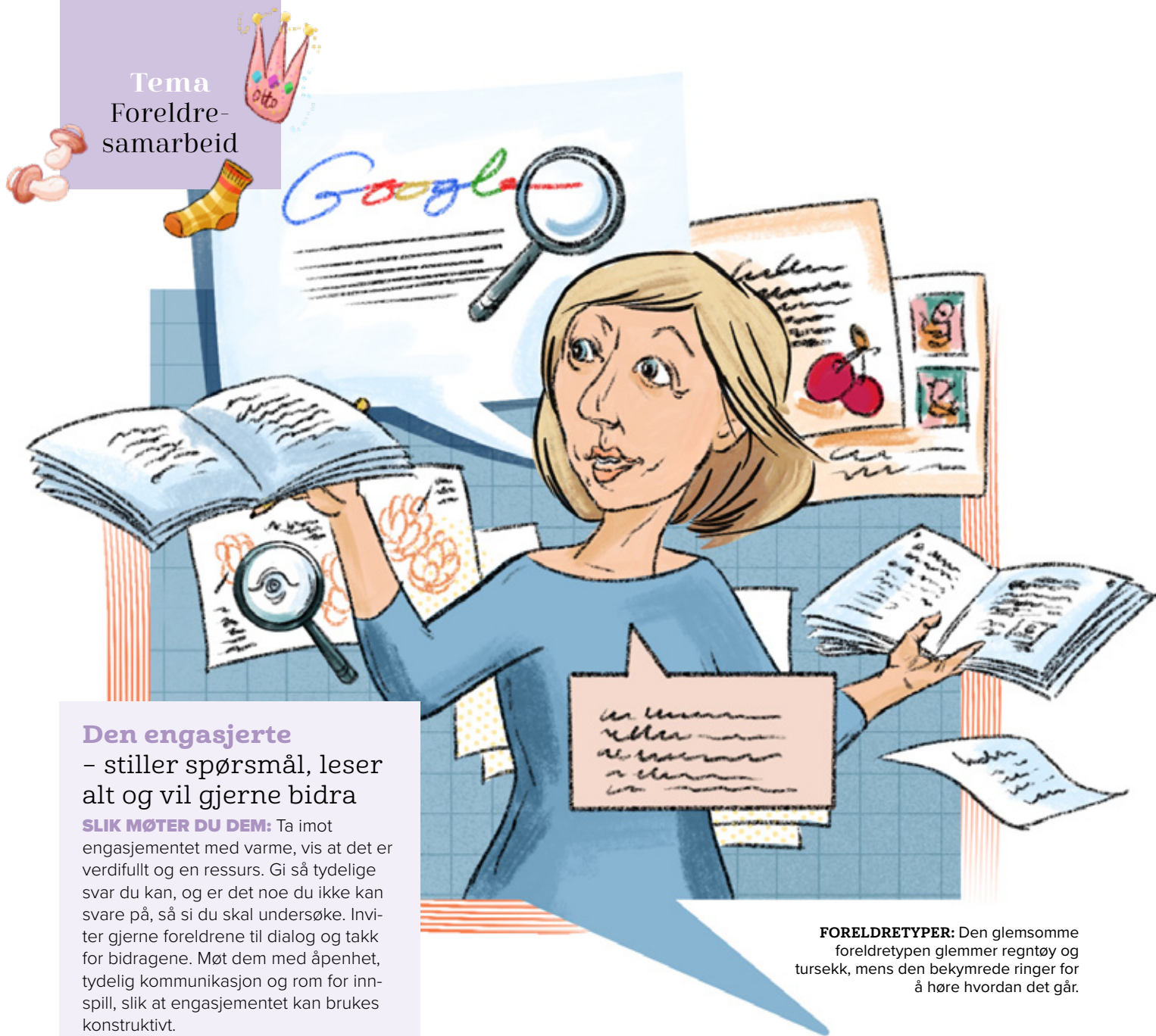
– Vi hadde en god prat, og nå ønsker moren å bruke åpen barnehage, sier hun.

Barna i barnehagen har 22 ulike språk, og ansatte med norsk morsmål er i mindretall.

– Å se barnet i et familieperspektiv har gjort oss mer ydmyke, sier Kaagaard.

Tidligere var de opptatt av at barna skulle ha det trygt og godt i barnehagen. Nå tar de seg også tid til å bli kjent med familien og kulturen deres.

godkommunikasjon@gmail.com



Den engasjerte

– stiller spørsmål, leser alt og vil gjerne bidra

SLIK MØTER DU DEM: Ta imot engasjementet med varme, vis at det er verdifullt og en ressurs. Gi så tydelige svar du kan, og er det noe du ikke kan svare på, så si du skal undersøke. Inviter gjerne foreldrene til dialog og takk for bidragene. Møt dem med åpenhet, tydelig kommunikasjon og rom for innspill, slik at engasjementet kan brukes konstruktivt.

FORELDRETYPER: Den glemsomme foreldretypen glemmer regntøy og tursekk, mens den bekymrede ringer for å høre hvordan det går.

Slik møter du ulike foreldretyper

En åpen dialog, klare forventninger og humor.

Dette er noe av det som skal til for å møte de ulike foreldretypene i barnehagen.

TEKST: MARIT AABY VEBENSTAD ILLUSTRASJON: MISS BOO



STYRER: Catharina A. Vestberg forteller at foreldregruppen i barnehagen er svært variert. Noen er kravstore, andre glemsomme eller bekymret. Foto: privat

Noen foreldre er kravstore, andre er glemsomme, stille eller bekymret. Catharina A. Vestberg, styrer i Læringsverkstedet DoReMi Trosvik i Fredrikstad, forteller at foreldregruppene er svært varierte, og at de ansatte i barnehagen setter pris på alle foreldre, uavhengig av hva slags «type» de er.

RESPEKT OG DIALOG

– Vi opplever at alle foreldre ønsker det beste for barnet sitt. Det viktigste for oss er å møte foreldrene med respekt, og bygge et samarbeid som er til det beste for barnet. Når foreldre kommer med urimelige krav, er en god dialog og åpenhet avgjørende, sier Vestberg.

Det hender hun opplever foreldre som har googlet seg frem til den beste løsningen.

– Noen ganger har foreldre ønsker, som at



Den bekymrede

– ringer gjerne for å høre hvordan det går

SLIK MØTER DU DEM: Møt dem med ro, tid og trygghet – gi korte, beroligende oppdateringer og vis forståelse for følelsene bak spørsmålene. Send gjerne litt ekstra informasjon og bilder og vis at du tar både barnet og foreldrenes uro på alvor. Ha forutsigbar kommunikasjon, slik at de vet når og hvordan de får oppdateringer, og gi rom for oppfølgingsspørsmål.



barnet ikke skal være ute ved lett forkjølelse, eller at det skal ha en spesiell diett. Vi tilrettelegger selvfølgelig for dokumenterte allergier og religiøse hensyn, men vi er også tydelige på at barna må kunne delta i barnehagens aktiviteter, sier Vestberg.

TYDELIGE ANSATTE

– Har vi god kommunikasjon og åpen dialog med foresatte, kommer vi stort sett frem til gode løsninger, til det beste både for det enkelte barnet og hele barnegruppen, sier Anita Brandvold Fegri, styrer i Åssida barnehage i Oslo.

Den fleksible

– tar ting som de kommer, og stoler på at ansatte gjør sitt beste

SLIK MØTER DU DEM: Vis at du setter pris på tilliten, og hold dem godt informert om hva som skjer i barnehagen, slik at de opplever forutsigbarhet selv om de ikke stiller mange krav. Vær oppmerksom på at også denne typen foreldre har behov for å bli sett og inkludert i dialogen rundt barnet sitt. Møt dem med takknemlighet og åpenhet. Slik bygger du videre på et positivt samarbeid preget av gjensidig respekt og trygghet.



Tema



STYRER: Anita Brandvold Fegri sier de må definere klare forventninger mellom foreldre og ansatte for å unngå misforståelser og konflikter. Foto: privat



Den kravstore

– har tydelige forventninger

SLIK MØTER DU DEM: Lytt aktivt og møt kravene med respekt og profesjonalitet, samtidig som du formidler barnehagens rammer og faglige vurderinger på en tydelig og vennlig måte. Vis at du ønsker samarbeid og søker løsninger og ikke motstand. Høye forventninger er uttrykk for et sterkt ønske om kvalitet og trygghet for barnet. Vær åpen om hva barnehagen kan og ikke kan imøtekomme. Ha en ærlig dialog, tydelige avtaler og skap en felles forståelse, der krav og realiteter møtes på en konstruktiv måte.

Hennes erfaring er at de ansatte må være tydelige og få frem barnehagens rutiner og begrensninger, samtidig som de bør lytte til foreldrenes bekymringer og ønsker.

– Vi må definere klare forventninger og regler for samhandling mellom foreldre og ansatte for å unngå misforståelser og konflikter. Samtidig er det også lurt å være fleksibel i forhold til foreldrenes ønsker så langt det er mulig, understreker Fegri.

I denne artikkelen gir de to styrerne deg råd om hvordan du kan møte de ulike foreldretypene.

vebenstadmarit@gmail.com



Den glemsomme

– husker ikke alltid regntøyet eller tursekken, men har alltid et smil på lur

SLIK MØTER DU DEM: Møt dem med raushet og omtenkksomhet og gjerne humor. Fortsett å gi tydelige påminnelser, men uten pekefinger. Skap rom for små praktiske løsninger, som låneutstyr eller systemer som gjør hverdagen litt enklere både for foreldre og barn. Bevar den gode tonen og anerkjenn at alle kan ha hektiske dager.



Den kreative

– kommer med gode forslag og nye ideer

SLIK MØTER DU DEM: Ta imot ideene med entusiasme og takknemlighet, og gi rom for kreative innspill som kan styrke fellesskapet. Noe kan kanskje gjennomføres, mens andre ting kan bli vanskelig. Vis at deres initiativ blir vurdert seriøst, og fortell foreldrene når ideene brukes eller inspirerer til endringer. Lytt til innspillene, vurderer dem ut fra faglige rammer og behov, og gir tydelig tilbakemelding på hva som tas med videre. La gode ideer få plass, slik at både barn og voksne kan dra nytte av foreldrenes skaperglede.

«NOEN GANGER HAR FORELDRE ØNSKER, SOM AT BARNET SKAL HA EN SPESELL DIETT.»



Den stille

– sier ikke så mye, men følger med og viser tillit.

SLIK MØTER DU DEM: Møt dem med varme og nysgjerrighet – still åpne spørsmål og skap rom for en trygg dialog med lav terskel. Vær ekstra oppmerksom på nonverbal kommunikasjon og sørg for at de kjenner seg like inkludert som dem som uttrykker seg mer. Legg til rette for korte, uformelle oppdateringer og gi rom for spørsmål når de ønsker det. Være åpen og tilgjengelig og ha en tydelig kommunikasjon, slik at de føler seg sett og inkludert.

Kilder: styrer Catharina Vestberg i DoReMi Trosvik barnehage og styrer Anita Brandvold Fegri i Åssida barnehage

FORSKER: Et godt foreldresamarbeid der både foreldre og personale er engasjert, bidrar til økt trivsel hos barna, sier Vibeke Glaser, som har forsket på foreldresamarbeid i barnehagen.
Foto: Berit Gåsbakk



Kjennetegn på godt foreldresamarbeid

Ansatte forstår og ser verdien av samarbeid. Det krever kunnskap om foreldrenes rett til å medvirke i barnehagen.

Ansatte ser på foreldrene som ressurser. Personalet møter foreldre og barn med en genuin interesse, et åpent sinn og anerkjenner ulikhet.

Det er en god dialog mellom ansatte og foreldre. Ansatte må anerkjenne foreldrenes verdigrunnlag – og samtidig ivareta barnehagens verdigrunnlag.

Ansatte veileder foreldre. Foreldre kan oppleve at krav og forventninger til foreldrerollen er krevende, og at det er mange og motstridende ekspertråd. Legger ansatte til rette for gode samtaler og anerkjenner det arbeidet foreldre gjør, kan det igjen påvirke barna positivt.

Foreldrene tar ansvar ved å vise interesse og sette av tid til både uformelle og formelle samtaler med ansatte.

Ansatte bidrar til gode og trygge relasjoner til foreldrene. Dette forutsetter at du har selvinnsikt, har kunnskap om relasjoner og er god til å kommunisere. Du bør også være åpen for ulike kulturer.

Kilde: førsteamanuensis i pedagogikk Vibeke Glaser ved Dronning Mauds Minne Høgskole.

– Ta deg tid til å dele fra barnas hverdag

– Tar ansatte seg tid til å dele små inntrykk fra barnehagehverdagen med foreldre, vil det bli lettere å ta opp **vanskelige ting seinere**, sier forsker Vibeke Glaser.

TEKST: KJERSTI SALVESEN

Hun har forsket på foreldresamarbeid i barnehagen i over 30 år.
– Et godt foreldresamarbeid der både foreldre og personale engasjerer seg, styrker barns trivsel, lek og tilhørighet i barnehagen. Når foreldre opplever god kommunikasjon og samarbeid, vil det påvirke barnets trivsel og utvikling positivt, sier førsteamanuensis i pedagogikk Vibeke Glaser ved Dronning Mauds Minne Høgskole

(DMMH). Hun har også gjennomgått mye av eksisterende forskning på foreldresamarbeid.

GJENSIDIG RESPEKT

Daglig kontakt og uformell prat med foreldrene når de leverer og henter barna, gir grunnlag for godt samarbeid, ifølge Glaser.

– Å ta seg tid – og å dele små inntrykk om hva som er skjedd i løpet av barnehagehverdagen, bidrar til å styrke relasjonene til foreldre og å skape trygghet og gjensidig respekt, sier hun.

Dermed er det lettere å ta opp vanskelige ting seinere. Personalet kan gjerne invitere foreldre inn og la dem se hva som skjer i barnehagen, råder Glaser.

KONFLIKTER MED FORELDRE

I 2025 fikk FUB inn 51 henvendelser som handlet om samarbeidsproblemer mellom hjem og barnehage.

– I det store og det hele fungerer foreldresamarbeidet i norske barnehager godt, sier Tor Eirik Rasmussen, leder for Foreldreutvalget for barnehager (FUB).



5 tips til et godt foreldresamarbeid

Avklar forventninger dere har til hverandre.

Få en felles forståelse av hverdagen og hva ansatte og foreldre trenger av hverandre. Det bidrar til at barna får en bedre hverdag i barnehagen.

Fortell fra barnas hverdagsliv: Foreldrene har behov for å vite hva barna gjør i barnehagen.

Ha åpne dører: La foreldre tilbringe tid i barnehagen.

Gi foreldrene innflytelse: Foreldre er opptatt av aktiviteter og dagsrytme – og vil påvirke hvordan barnet har det. Ved å være til stede i barnehagen får foreldre mulighet til å bli kjent med ansatte, og de får innsikt i aktiviteter, innhold og rutiner i barnehagen.

Kilde: FUB-leder Tor Eirik Rasmussen

FORNØYDE FORELDRE: Kun sju prosent av foreldrene sier i en undersøkelse at de har hatt konflikt med barnehagen, forteller leder Tor Eirik Rasmussen i Foreldreutvalget for barnehager.

Foto: FUB

«ET GODT FORELDRESAMARBEID DER BÅDE FORELDRE OG PERSONALE ENGASJERER SEG, STYRKER BARNES TRIVSEL.»

97 prosent av foreldrene og 96 prosent av de ansatte svarte at de var fornøyde med foreldresamarbeidet i barnehagen, i en undersøkelse Opinion har gjort for FUB (2024). Der deltok 700 foreldre og 300 barnehageansatte. Samtidig oppga over halvparten av de ansatte at de hadde opplevd konflikter med foreldre, mens kun sju prosent av foreldrene svarte det samme.

– Det er en mismatch i tallene fordi personalet har mange foreldre å forholde seg til, men foreldrene har relativt få ansatte de snakker med, forklarer FUB-lederen.

OPPTATT AV EGET BARN

– Det vi har hørt i sektoren de siste årene, er at foreldre er mer opptatt av sitt barn og rettigheter enn å se på fellesskapet, forteller FUB-lederen. Individfokus har over tid blitt veldig stort, ifølge barnehagerådgiverne i FUB.

Barnehageansatte opplever at foreldre har urealistiske forventninger til barnehagen, ifølge foreldreundersøkelsen. Her kommer det også frem at foreldre har veldig lite innsikt i

hva som skjer i barnehagen. Noen foreldre ønsker at barnehagen skal tilrettelegge for et enkelt barn uten at de tar hensyn til antall ansatte eller behovet hele barnegruppen har.

– Ansatte påpeker at en del foreldre ikke vil ta innover seg at barn er slitne på grunn av veldig lange dager, forteller Rasmussen.

De sier også at det stadig blir mer utfordrende med foreldre som ikke setter grenser for barna, ifølge undersøkelsen.

– Ansatte sier de opplever at det er utfordrende for barna å se andres behov, ikke bare sine egne, sier han.

SUKKER OG SKADER

Foreldre på sin side opplever få konflikter, men mange er kritiske til prosessen rundt avdelingsbytte, ifølge foreldreundersøkelsen. En del foreldre er kritiske til for mye sukker i barnehagen, mens andre er kritiske til hvordan barn blir møtt om morgenen, eller at barnet kommer hjem med skader som ingen har informert foreldrene om.

godkommunikasjon@gmail.com



Tema
Foreldre-
samarbeid

Kravstore foreldre? Dette kan du gjøre

Barnehageansatte får ulike krav fra foreldre. Det kan være at barna skal spise økologisk mat, eller ikke være for mye ute. **Slik møter du foreldrenes krav.**

TEKST: MARIT AABY VEBENSTAD

Foreldresamarbeid kan være krevende. Med 32 års erfaring fra barnehagesektoren har Anita Brandvold Fegri opplevd at foreldrerollen har forandret seg de siste årene.

– Foreldrene virker usikre, og vi opplever at de forventer mer av ansatte enn tidligere. Det kan være individuell tilpasning, dietter, hviletider og pedagogisk opplegg. Det kan være utfordrende for barnehagen å imøtekomme ønskene, spesielt når ressursene ofte er begrenset, sier Fegri. Hun er i dag styrer i Åssida barnehage i Oslo.

MER USIKRE FORELDRE

Styreren tror dagens foreldre er mer usikre fordi de bombarderes med forskning, meninger og råd gjennom sosiale medier, apper, influensere og debatter.

– Foreldre får motstridende budskap om hva som er «riktig» for barn, og da er det lett å tvile på egne valg. Da blir barnehagen et naturlig sted å stille spørsmål og få bekreftelse. En annen grunn til mer usikre foreldre tror hun kan skyldes samfunnsutviklingen. Dagens foreldre har mindre kontakt med naboer, besteforeldre og andre sosiale fellesskap enn før.

– Når nettverket er mindre, blir foreldrerollen

ØKE KRAV: Foreldresamarbeidet har endret seg de siste årene, og barnehageansatte opplever at foreldre forventer mer av dem enn før. Illustrasjonsfoto: Adobe Stock



«FORELDRENE VIRKER USIKRE,
OG VI OPPLEVER AT DE
FORVENTER MER AV ANSATTE
ENN TIDLIGERE.»



STYRER: Anita Brandvold Fegri tror opplevelsen av kravstore foreldre i barnehagen vil variere ut fra de ansattes fartstid og erfaring. Foto: privat



HØYSKOLELEKTOR: Ane Linn Dahl-Nielsen sier ansatte kan møte kravstore foreldre med informative månedsbrev eller å veilede dem. Foto: Høgskolen i Østfold

Slik kan du møte kravstore foreldre

Send ut informative månedsbrev.

Veiled foreldrene når de henter og leverer.

Investertid med foreldre i form av temaforeldremøter, dugnader eller foreldrekaffe. Det kan skape bedre relasjoner.

Definer forventninger og regler for samhandling mellom foreldre og ansatte for å unngå misforståelser og konflikter.

Vær tydelig på hva som er mulig innenfor rammene barnehagen har.

Kilder: høyskolelektor Ane Linn Dahl-Nielsen ved Høgskolen i Østfold, styrer Catharina A. Vestberg og styrer Anita Brandvold Fegri



**«Å INVESTERE TID MED
FORELDRE I FORM AV
TEMAFORELDREMØTER OG
FORELDREKAFKE KAN SKAPE
BEDRE RELASJONER.»**



STYRER: Catharina A. Vestberg sier de er nødt til å være tydelige overfor foreldre på hva som er mulig innenfor barnehagens rammer.
Foto: privat



FORELDRE: – Generelt sett så kan nok vi foreldre bli bedre på å forstå at de ansatte har flere barn å forholde seg til, sier Einar Olav Larsen i FUB.
Foto: FUB

mer ensom, sier Fegri. Mange barn har også mer komplekse behov enn før, og stadig flere foreldre har en oppdragelse basert på dialog og at barna er «sjefen» i familienes liv.

BEKYMRINGER OG ØNSKER

Styreren erfarer at de ansatte må være tydelige og få frem barnehagens rutiner og begrensninger, samtidig som de lytter til foreldrenes bekymringer og ønsker.

– Vi må definere klare forventninger og regler for samhandling mellom foreldre og ansatte for å unngå misforståelser og konflikter, sier Fegri.

Catharina A. Vestberg, styrer i Læringsverkstedet DoReMi Trosvik i Fredrikstad forteller at de ansatte i barnehagen alltid prøver å strekke seg langt for barna og familiene.

– Samtidig er vi nødt til å være tydelige på hva som er mulig innenfor rammene vi har, sier hun. Styreren forteller at foreldre kan komme med ønsker som at barnet ikke skal være ute ved lett forkjølelse, eller at det skal ha en spesiell diett.

– Vi tilrettelegger selvfølgelig for dokumenterte allergier og religiøse hensyn, men vi er tydelige på at barna må kunne delta i barnehagens aktiviteter, sier Vestberg.

INDIVID VERSUS FELLESSKAP

– Vi ser at det er mye individfokus fra foreldre, og det er som om fellesskapet ikke eksisterer på samme måte som før, sier Ane Linn Dahl-Nielsen, høyskolelektor i pedagogikk og prosjektleder for Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehagen (Rekomp) ved Høgskolen i Østfold.

Hun sier ansatte kan møte kravstore foreldre med informative månedsbrev eller å veilede dem.

– Å investere tid med foreldre i form av tema-

Dette er noe av det foreldre krever

- Barnehagen skal kun servere økologisk eller vegetarmat.
- Noen ønsker kaker når det feires bursdager, andre vil ha sunne alternativer eller ingen feiring.
- Noen vil at barna skal være mye ute, mens andre ønsker begrenset utetid fordi de er redde for at barna skal bli syke. Noen vil at barna skal ha på mye klær, andre lite.
- Noen ønsker at barna skal gå på opplevelsesturer «langt» fra barnehagen, mens andre er skeptiske på grunn av sikkerhet.
- Foreldre ønsker å ha innflytelse på hvor ansatte skal jobbe.
- Noen ønsker lange referater fra dagen, andre spør aldri.
- Foreldre har formeninger om hvem deres barn skal eller ikke skal leke med.
- Foreldre hører ukritisk på hva eget barn forteller, som for eksempel at barnet påstår at ingen vil leke med det, når fakta er at andre barn blir lei dette barnet fordi det alltid skal bestemme.
- De krever at barnet skal sove til bestemte tider, eller at barnet ikke skal sove.
- Noen ønsker at barna skal slutte med bleie før de er klare, mens andre ikke ønsker det – selv om barnet er stort.
- De følger ikke med på informasjon, glemmer foreldresamtaler eller å ta med sko, klær og matpakke.

Kilde: styrer Anita Brandvold Fegri i Åssida barnehage i Oslo

foreldremøter, dugnader og foreldrekafe kan skape bedre relasjoner, sier hun.

KONFLIKT MED FORELDRE

Halvparten av alle barnehageansatte har opplevd konflikt med foreldrene, viser en undersøkelse fra Foreldreutvalg for barnehager (FUB). Foreldre føler at noen ansatte ikke hører på dem når det gjelder innspill om matallergier eller om klær som har forsvunnet, ifølge undersøkelsen. Det kommer også frem at foreldre ønsker bedre informasjon om barnets utvikling, og hva som har skjedd i løpet av dagen.

De ansatte opplever samtidig at foreldre ikke er like flinke til å følge opp beskjeder fra barnehagen.

– Generelt sett så kan nok vi foreldre bli bedre på å forstå at de ansatte har flere barn å forholde seg til, samtidig er det sikkert enkelte barnehageansatte som kan bli flinkere til å ta imot beskjeder på en profesjonell måte, mener Einar Olav Larsen i FUB.

vebenstadmarit@gmail.com



SMÅ TEGN: Noen barn som vokser opp i hjem med rusproblematikk, viser tegn til at de har det vanskelig. Det kan være mistrivsel, de er slitne, ekstra stille, utagerer eller avviser voksne.

Tegnene barnehage-ansatte bør se etter

Minst 410 000 norske barn lever i rusbelastede hjem. Dette kan du gjøre om du er bekymret.

TEKST: **MARIT AABY VEBENSTAD**
ILLUSTRASJONSFOTO: **ADOBE STOCK**

Rundt 37 prosent av alle norske barn lever med en eller to foreldre som har rusproblemer eller psykiske lidelser.

Mørketallene er store.

– Mange barn kamuflerer følelsene sine. Derfor er det så viktig at voksne følger med, at noen er observante og våger å stille spørsmål, sier Gerd Helene Irgens, avdelingssjef ved Rus- og avhengighetsklinikken i Helse Bergen.

VANSKELIG Å FANGE OPP

Sammen med Rusfri Oppvekst holder Irgens jevnlig kurs for barnehage-ansatte, lærere, helsesykepleiere og ledere om hvilke tegn de bør se etter hos barna, deres foreldre eller søsken.

Irgens understreker at det kan være vanskelig for pedagoger å fange opp at foreldre har utfordringer med rus. Det er det generelle inntrykket barnehagelærere skal være oppmerksomme på, ifølge Irgens. Gir omsorgspersonen barnet god kontakt eller er hen unnvikende ovenfor ansatte? Er omsorgspersonen irritabel og hastig eller tar seg god tid? Virker samspillet med barnet trygt og godt?

VARSELSIGNALER

Elisabeth Walsøe Lehn, høyskolelektor i pedagogikk ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH), forteller at rusproblematikk hos foreldre er et tema på barnehagelærerutdanningen. Det viktigste for barnehageansatte, er den kunnskapen de får gjennom hverdags-

møtene med foresatte. De vil observere mønstre over tid som kan gi dem grunn til bekymring. Det kan selvsagt oppstå akutsituasjoner der foreldre er synlig beruset eller lukter alkohol, løsemidler eller cannabis. «Sløve» eller røde øyne og pupiller som er unormalt små eller store, kan også være tegn på rus. Det samme kan utydelig, langsam eller rask tale.

– At foresatte virker ustabile ved levering og henting, er dessuten noe personalet kan være oppmerksomme på. Det kan være at foresatte er lite tilgjengelige for barnet eller veldig påtrengende, eller at de glemmer avtaler, turer og arrangementer i barnehagen, sier Lehn.

Opplevelsen av dårlig magefølelse er de første signalene barnehage-ansatte får, og ofte en følelse av at «noe





AVDELINGSSJEF: Alkoholukkt eller foreldre som er lite tilgjengelig for barnet eller ansatte, kan være tegn på rusmiddelavhengighet, forteller Gerd Helene Irgens ved Rus- og avhengighetsklinikken i Helse Bergen. Foto: Linda Hagewick.



HØYSKOLELEKTOR: Elisabeth Walsøe Lehn ved DMMH forteller at barnehageansatte ofte er usikre på om de skal sende en bekymringsmelding. Foto: DMMH.

Kjennetegn på foreldre som ruser seg

- Sterk lukt av alkohol, løsemidler og cannabis.
- Sløve eller røde øyne, eller pupiller som er unormalt små eller store. Store pupiller der øyehviten er rød kan tyde på cannabisbruk og knøtt små pupiller kan tyde på opiatbruk.
- Utydelig tale, som enten er langsom, raskere eller stotrete.
- Stemningsleie som er veldig oppstemt. Personen er urolig, stresset, irritabel, aggressiv, sint eller nedstemt og deprimeret.
- De opptrer ustabil ved levering og henting, er lite tilgjengelig for barnet eller veldig påtrengende.
- Det er vanskelig å forstå forklaringer de foresatte har ved fravær, eller de glemmer avtaler, turer og arrangementer.

Kilde: Elisabeth Walsøe Lehn, høyskolelektor ved DMMH

ikke stemmer», uten å vite hva det er. Barnehageansatte er ofte usikre på hva som er alvorlig nok. Det viser Walsøe Lehns studie *Dårlig magefølelse: grunnlag for bekymringsmelding?* (2009).

– Ansatte blir rettmessig bekymret for barn, men er ofte usikre på om de skal sende en bekymringsmelding eller ikke, sier Walsøe Lehn. Hun sier det er en fordel å ha en god dialog med foreldrene så tidlig som

mulig ved bekymring om rusmiddelbruk.

BARNA VISER TEGN

– Noen av barna som vokser opp i hjem med rusproblematikk, viser tegn til at de har det vanskelig. Generell mistriksel, slitenhet eller barn som er ekstra stille, kan være signaler som viser at noe er galt. Andre igjen utagerer, sloss med andre barn og er avvisende ovenfor de voksne.

Irgens understreker at det er viktig å trå varsomt i slike situasjoner. Det er klokt å drøfte saken først, og taushetsplikt skal overholdes i alle ledd.

– Vi skal følge lovverket og vite når det er grunn til å sende bekymringsmelding til barnevernet, og når situasjonen kan løses på andre måter. Unnfallenhet er å svikte barn, påpeker hun.

vebenstadmarit@gmail.com

Dette kan barnehageansatte gjøre

- Blir du bekymret i en hentesituasjon, så del bekymringen med nærmeste leder. Bruk tid på å observere, så du ikke drar forhastede konklusjoner.
- Det er lurt ikke å avdekke rusbruk på en konfronterende eller straffende måte, men å bidra til at den som strever med rusmiddelbruk og barna deres får hjelp.
- Meldeplikten inntreffer umiddelbart når du har grunn til å tro at et barn blir mishandlet, utsatt for alvorlig omsorgssvikt, eller har alvorlige atferdsvansker.
- Drøft først din bekymring med barnets foreldre. Før det ikke til endring og du fortsatt er bekymret, bør du vurdere å melde det til barnevernet.

Kilde: Gerd Helene Irgens, avdelingssjef ved Rus- og avhengighetsklinikken i Helse Bergen

Populært pappatreff

Usman Habib får med seg andre fedre i barnehagen på treff med barna hver uke. **Det har ført til vennskap og bedre foreldresamarbeid.**

TEKST: KJERSTI SALVESEN FOTO: CHARLOTTE E. WIIG



GODT KJENT: Gjennom lek og turer på pappatreff har Usman Habib (t.h.) og Kevin Medou blitt godt kjent med andre fedre og barn i lokalmiljøet. Her er de sammen med Younes Medou og Jonatan Bekkevold.



«DET ER VIKTIG AT FEDRE KOMMER TIDLIG PÅ BANEN, OGSÅ MED TANKE PÅ Å FOREBYGGE UNGDOMSKRIMINALITET.»

Målet med pappatreffene er å lage et fellesskap der vi støtter hverandre og ivaretar barna i lokalsamfunnet, sier Usman Habib.

For ett år siden dro han i gang pappatreff i Slime gård barnehage på Bjørndal i Oslo, der datteren Ruqayah Habib (3) går. Flere av fedrene hadde snakket sammen på barnehagens Møteplass, og fant ut at de bodde i samme område. Det bidro til et ønske om å bli enda bedre kjent – og gjøre noe sammen med barna.

TELTUR OG FLAGGERMUSGROTTE

– I begynnelsen fant vi på noe med barna etter barnehagen. Vi fikk låne uteområdet og felleshuset, som er nabobygget til barnehagen, forteller Habib.

Nå treffes fedrene og barna hver søndag og noen lørdager. De har vært på fisketur og skogstur med bål og hengekøye. De har overnattet i telt på tunet utenfor barnehagen, hatt utekino, gått tur til et branntårn og besøkt en flaggermusgrotte.

FEDRE DANNER VENNSKAP

Styrer i Slime gård barnehage, Kristin Vengel Kaagard, sier at pappatreffene har gjort mye med miljøet i barnehagen.

– At fedrene har blitt godt kjent, kommer barna til gode, sier hun. Det har også ført til at barnepleier Lillian Midtli har opplevd at fedre blir stående og prate etter stengetid.

– De var engasjerte og hadde mye å snakke om. Det har jeg ikke sett tidligere. Jeg skulle stenge, men lot dem snakke ferdig, sier hun med et varmt smil.

POPULÆRT FELLESSKAP

Denne søndagen har Habib og fedrene Sami Rahman, Sebastian Bekkevold og

Kevin Medou tatt med seg barna for å leke i idrettshallen på Furuset i Oslo.

– Datteren min Ruqayah og jeg finner på noe sammen hver søndag uansett. Å ha med flere blir en bonus, sier Habib. På pappatreffene er det med alt fra ti til noen og tjue fedre med barn.

Til å begynne med var det fedre og barn fra Slime gård barnehage som møttes, men etter hvert har de blitt flere. Noen er ikledd gule refleksvester med teksten «pappatreff» på. Habib sier at mange

ILDSJEL: Usman Habib startet pappatreff for ett år siden.



BLIR TRYGGE: Trebarnspappa Sebastian Bekkevold sier at barna opplever en ekstra trygghet ved at foreldre og barn fra barnehagen tilbringer tid sammen.



I LUFTA: Barna vil at Kevin Medou skal løfte dem høyt opp i luften. Her er Jonatan Bekkevold i armene hans.

«FARSROLLEN ER VIKTIG, OG DET ER ENKLERE FOR FEDRE Å BLI KJENT MED HVERANDRE NÅR DET SKJER NOE.»



mødre tar kontakt og sier de vil tipse mennene sine om dette. Det kommer flest fra Bjørndal, der barnehagen ligger, men også fra andre steder i Oslo, og til og med noen fra Bærum.

FOREBYGGER KRIMINALITET

Usman Habib og Sami Rahman er tidligere naboer. Det var da barna lekte i sameiet, at Habib første gang så effekten av å være til stede for andres barn.

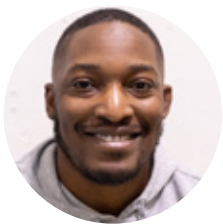
– Sami satt ofte på benken når datteren lekte på lekeplassen, og jeg la merke til at han også var til stede for mitt barn. Det

SØNDAGSTREFF: Fedrene Usman Habib (t.v.), Kevin Medou og Sebastian Bekkevold sier at pappa-treffene bidrar positivt til miljøet i Slime gård barnehage.

ble bedre lek og tryggere relasjoner da vi fedre ble kjent med hverandre og barna, sier Habib. Han sitter på en lekematte i idrettshallen sammen med de andre fedrene og barna deres.

Kevin Medou løfter Ruqayah, Habibs datter, høyt opp i luften, og hun ler en trilende latter. Medou er pappa til Daniel (1) og Younes (3) i barnehagen. Flere barn vil også bli løftet i været. Det blir til en lek, og det er ikke vanskelig å se at barna er trygge på fedrene.

– Det er viktig at fedre kommer tidlig på banen, også med tanke på å forebygge



FORNØYD: Kevin Medou, som kommer fra Kamerun, benytter tilbudet om pappa-treff så ofte som mulig.



BRA FOR FARSROLLEN: Pappa Sami Rahman og datteren har stor glede av pappatreffene.

ungdomskriminalitet. Det kreves en landsby for å oppdra et barn. Målet er å skape denne landsbyen her på Bjørndal, der barn og foreldre kjenner hverandre i lokalmiljøet, sier Habib.

SKAPER MINNER

– Farsrollen er viktig, og det er enklere for fedre å bli kjent med hverandre når det skjer noe. Det gir både vennskap og nettverk, sier Sebastian Bekkevold. Han er far til Evelyn (3) og Jonatan (5).

Rahman nikker. Han er pappa til Yamina (6).

– Nå får Yamina mer tid med meg, og vi har fått bedre kontakt. Opplevelser og turer er minner som barna vil huske, sier han.

De andre fedrene roser Habib for initiativet og beskriver ham som en friluftsmann som kan mye. Habib smiler. Han kom til Norge i 1997 og ble introdusert for friluftsliv av en lærer på barneskolen.

– Vi bodde på Grønland, og i en turbulent ungdomstid ga friluftslivet meg indre ro, forteller han.

Det har blitt flere pappatreff ute i sko-



SKAPER MINNER: Fedrene Usman Habib (foran), Kevin Medou, Sebastian Bekkevold og Sami Rahmantar tar med barna på ulike aktiviteter hver søndag, alt fra skogsturer til lek i idrettshallen.

gen, men det kan ikke bare være friluftsliv, ifølge Habib.

– Da får vi ikke med oss alle innvandrerrfedrene. Det er viktig å sørge for at de holder seg varme, sier Habib lattermildt.

De har hatt en overnattingstur på en DNT-hytte, og en ny hyttetur er under planlegging.

– Vi pleier å bli med på turene til Barnas Turlag og bruker tilbud som er gratis. Mange familier har det stramt nå, og vi ønsker at pappatreffene skal være tilgjengelige for alle.

godkommunikasjon@gmail.com



Tema
Foreldre-
samarbeid

KRITISK: FUB-leder Tor Eirik Rasmussen mener Foreldreundersøkelsen i barnehagen, fungerer dårlig. Foto: FUB



Foreldreundersøkelsen

Den gjennomføres i norske barnehager hvert år i regi av Utdanningsdirektoratet.

Målet er å kartlegge foreldres mening om barnehagetilbudet.

Foreldrene svarer på spørsmål som handler om barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage.

– Foreldreundersøkelsen fungerer dårlig

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) er kritiske til Foreldreundersøkelsen i barnehagen. **Fra neste år blir det endringer.**

TEKST: **KJERSTI SALVESEN**

Hvert år kan foreldre i norske barnehager delta i en spørreundersøkelse om barnehagen.

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) er kritiske til hvordan blant andre myndighetene, politikerne og mediene bruker resultatene fra foreldreundersøkelsen.

– Svarene i undersøkelsen er ment som et verktøy for forbedring, men ender ofte med medieoppslag, som «Denne barnehagen er verst» og «Denne barnehagen er best», mener leder Tor Eirik Rasmussen i FUB.

SVAR TATT UT AV SAMMENHENG

FUB mener det er for mange spørsmål i undersøkelsen, og at noen av dem handler om ting som skjer når foreldrene ikke er til stede.

– Det er vanskelig for foreldre å svare om det er tilstrekkelig bemanning, siden de ikke er der hele dagen. Dessuten kan spørsmålet tolkes ulikt, sier Rasmussen. Det kan tolkes som et spørsmål om ansatte strekker til, om bemanningsnormen eller om hvordan bemanningen er her sammenlignet med andre barnehager.

– Når foreldrene er fornøyde, er dette noe myndighetene glemmer seg bak. Resultatene blir brukt til å male et rosenrødt bilde av barnehagen, blant annet om bemanningen. Dette brukes i budsjettprosessen – istedenfor å ta grep, sier Rasmussen.

DELER BEKYMNINGEN

Daglig leder i Bitehagen barnehage i Asker, Gry K.S. Vaeng, deler FUB sin bekymring.

– I undersøkelsen skilles det ikke mellom rammevilkår og kvalitet i barnehagen. Vi trenger en bedre inndeling av spørsmålene, mener Vaeng. Hun sier Utdanningsdirektoratet (Udir) sikkert ønsker å bruke resultatene om for eksempel kvaliteten på bygget eller bemanningstetthet.

– Men barnehagen trenger et arbeidsverktøy, som gir svar på hva som kan gjøres bedre, sier Vaeng.

Hun peker på at foreldre som er glade i barnehagen, ikke nødvendigvis svarer objektivt.

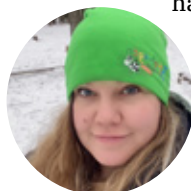
– Foreldre svarer ut fra om de opplever at barnet deres har det godt eller ei – og tenker kanskje ikke på driften. Det er trist at foreldre som er fornøyde og gir høye skår, blir en politisk hvilepute, sier Vaeng.

FUB har sendt Utdanningsdirektoratet et forslag til endringer som gjør undersøkelsen mer relevant og tilgjengelig for foreldre.

– Slik den har fremstått i mange år, fungerer den dårlig for å heve kvaliteten i barnehagen – og for å bedre foreldresamarbeidet, mener Rasmussen.

Han sier Udir langt på vei deler flere av FUBs bekymringer, men han savner at det gjøres noe med det.

– Vi har også påpekt hva vi savner, som spørsmål knyttet til skjermbruk og barnehagen som møteplass for foreldre, sier Rasmussen. Han sier det er noen få endringer i årets undersøkelse, men opplever at FUBs forslag ikke er tatt med.



DAGLIG LEDER:
Gry K.S. Vaeng i Bitehagen barnehage i Asker opplever at Foreldreundersøkelsen i barnehagen er blitt en politisk hvilepute.
Foto: privat



SISTE GANG:
Avdelingsdirektør Hilde Hultin i Utdanningsdirektoratet sier at årets undersøkelse er den siste med de spørsmålsformuleringene som er brukt gjennom flere år. Foto: Are Tågvold Flaten / Udir

TAR KRITIKKEN TIL FØLGE

Avdelingsdirektør Hilde Hultin i Udir setter pris på at FUB diskuterer foreldreundersøkelsen. Hultin erkjenner at et offentlig søkelys på resultatene kan føre til uheldige sammenligninger mellom barnehager. Samtidig mener hun at innsyn er viktig, fordi åpenhet gir oss et bedre bilde av hvordan barnehagene oppleves for foreldrene.

– Vi tar FUBs innspill med oss i det videre arbeidet. Vi jobber kontinuerlig med å forbedre kvaliteten, og særlig spørsmålet om bemanning har vi fått flere tilbakemeldinger på. Vi jobber nå

med å lage nye og bedre spørsmål som kommer i 2027, slik at undersøkelsen gir mer presise og nyttige svar, sier Hultin.

godkommunikasjon@gmail.com



Les mer om pensjon i de private barnehagene:
utdanningsforbundet.no/lonn-og-arbeidsvilkar/pensjon/privat-tjenestepensjon/



Nytt om pensjon i private barnehager

Barnehagene i Private barnehagers Landsforbund (PBL) **sluttet seg til Fellesordningen for AFP fra 1. januar 2026.**

Fellesordningen for AFP gir deg et tillegg til alderspensjonen fra folketrygden som varer livet ut.

AFP i Fellesordningen er dermed på plass for hele privat barnehagesektor med tariffavtale. AFP kommer i tillegg til avtalt tjenestepensjon – hybridpensjon med maksimal sparesats som inkluderer uføre- og etterlatte-/gruppelivsordninger. Men hva innebærer AFP i Fellesordningen? Hva er vilkårene for å få rett til AFP, og hvordan beregnes ytelsen? Her får du en oversikt.

HVA ER AFP I FELLESORDNINGEN?

Fellesordningen for AFP er en tariffestet ordning for virksomheter i privat sektor. Den gir deg et tillegg til alderspensjonen fra folketrygden som varer livet ut. AFP-ordningen bygger på et trepartssamarbeid mellom arbeidsgiverorganisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner og staten. Ordningen bygger på et kvalifikasjonssystem. Det vil si at en del vilkår må være oppfylt for å få rett til ytelsen.

VILKÅR FOR RETT TIL AFP

Du må oppfylle disse vilkårene ved 62 år. Vilråene knyttet til 62-årsdagen er absolutte, og kan ikke oppfylles etter fylte 62 år.

- Du må ha arbeidet minst 7 av 9 år i en virksomhet tilsluttet AFP-ordningen.
- Arbeidsforholdet må være ditt hoved-

arbeidsforhold, og du må ha en stillingsandel på minst 20 prosent.

- Din pensjonsgivende inntekt fra bedriften må i tillegg være høyere enn dine øvrige inntekter.

- Du kan ikke ha mottatt pensjon, ventelønn, sluttvederlag eller annen pensjonsliggende ytelser over 1,5 G i alderen 59–62 år.

Du må videre oppfylle disse vilkårene på uttakstidspunktet:

- Du må ha vært ansatt og reell arbeidstaker i en AFP-virksomhet i de 3 siste årene før uttak av AFP.

- Du må ha jobbet i minst 20 prosent stilling.

- Du må ha en inntekt som er på mer enn 1 G på uttakstidspunktet.

- AFP er et tillegg til alderspensjon. Ønsker du å ta ut AFP, må du samtidig ta ut alderspensjon fra folketrygden.

BEREGNING

Størrelsen på AFP avhenger av hvor mye pensjonsgivende inntekt du har hatt fra du var 13 til 61 år. Det er Nav Pensjon som beregner og utbetaler AFP-ytelsen. Du kan ta ut AFP i tillegg til lønn uten at den blir redusert.

Endre Lien

advokat i Utdanningsforbundet
endre.lien@utdanningsforbundet.no



Foreldre forhandler om barnas søvn

Foreldre har ulike krav til hvor lenge barna deres skal sove i barnehagen. **Barnehageansatte møter foreldrenes krav på tre ulike måter, viser studie.**

TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK FOTO: ADOBE STOCK OG DMMH

Trenden er at mange foreldre ønsker å regulere barnas søvn. Noen foreldre ønsker å gi barnet mindre søvn på dagtid slik at de får mer vaksentid på kvelden, forteller høyskolelektor Paal Eckhoff Salvesen ved Dronning Mauds Minne høyskole for barnehagelærerutdanning (DMMH). Han er en av forskerne bak forskningsprosjektet *Forhandlinger om regulering av barns hvile og søvn i barnehagen*. Sammen med professor Gry Mette Dalseng Hauge og høyskolelektor Siri-Ann Storhaug har han sett på hvordan barnehagelærerne forhandler med foreldre og vurderer barns behov for søvn og hvile og når de skal vekkes i barnehagen.

LOJALITETSKONFLIKT

Forskerne fant ut at de barnehageansatte ser ut til å møte foreldrene på tre ulike måter: De som lytter til foreldrene og går med på det foreldrene ønsker. De som lytter til foreldrene, men gjør noe annet, og de som forhandler med foreldrene på faglig grunnlag. Forskerne har så langt i prosjektet intervjuet barnehagelærere i flere ulike barnehager. De skal gjennomføre flere intervju med ansatte, barn og foreldre om temaet.

– Utfordringen for barnehagelærerne er å balansere mellom lojaliteten til barna og deres behov for søvn og hvile, å ta foreldrenes ønsker på alvor og samtidig si ifra hva de mener ut fra sin fagkompetanse, sier Salvesen. Han forteller om en ansatt



HØYSKOLELEKTOR: Paal Eckhoff Salvesen sier foreldre ønsker at barnet sover mindre på dagtid i barnehagen slik at de får mer vaksentid på kvelden.

NY STUDIE: Mange ansatte bli stående i et dilemma mellom å ivareta foreldrenes rett til medvirkning eller barnets beste, viser et nytt forskningsprosjekt om barns søvn i barnehagen.

som hadde tilsyn under hvilestunden og loggførte hvor lenge barna sov. Så logget han feil. Barnehagen fikk raskt en telefon fra moren med spørsmål om hvorfor sønnen kun hadde sovet ett minutt.

– Hvordan foreldrene ser på søvn, er også ulikt avhengig av kultur, sier Salvesen. Foreldre med annen bakgrunn enn etnisk norsk er ikke i like stor grad opptatt av at barnet skal vekkes, ifølge studien.

LYTTER OG GJØR SOM FORELDRENE SIER

Ansatte som har en praksis der de lytter til foreldrene og går med på deres søvnønsker for barna, er de som, ifølge forskerne, får vondt i magen fordi de står i et moralsk dilemma mellom foreldrenes rett til medvirkning og barnets beste.

– Skal barnehagelærerne si det er greit å vekke barnet etter en halv time, eller si at barnet bør sove i 2 timer for å klare dagen? sier høyskolelektor Siri-Ann Storhaug. Hun forteller om barn som blir vekt, men må sitte lenge på fanget for å våkne, eller sovner på gulvet fordi de trenger mer søvn. Hun viser til at det for eksempel er helt



«Trenden er at mange foreldre ønsker å regulere barnas søvn.»

Tre ulike praksiser rundt søvn

De som lytter til foreldrene og går med på det foreldrene ønsker. De får vondt i magen fordi de står i et moralsk dilemma mellom foreldrenes rett til medvirkning og barnets beste.

De som lytter til foreldrene, men gjør noe annet. De lar barnet sove lenger enn foreldrene ønsker, uten å informere om det, når de ser barnet har behov for mer søvn.

De som forhandler med foreldrene på faglig grunnlag. De står støtt i egen profesjon og forklarer hvorfor barnet bør sove mer enn foreldrene ønsker, og de viser til forskning.

Kilder: Disse praksisene er basert på foreløpige funn fra pilotstudien Forhandlinger om regulering av barns hvile og søvn i barnehagen fra DMMH (2026).

PROFESSOR: Gry Mette Dalseng Haugen sier søvn er et tema som både engasjerer og skaper frustrasjon i barnehagen.



vanlig at alle barna sover eller har hvilestund i italienske Reggio Emilia-barnehager.

LYTTER OG GJØR NOE ANNET

Noen ansatte har en praksis der de lytter til foreldrene, men likevel gjør noe annet, ifølge pilotstudien. De har fått beskjed om å vekke barnet etter en halv time, men lar det likevel sove en time og forteller foreldrene at barnet sov «bitte litt» lenger. Andre lar barnet sove lenger enn foreldrene ønsker, uten å informere om det, ifølge studien. Årsaken er at ansatte med denne praksisen forsøker å følge barnet behov.

FORHANDLER PÅ FAGLIG GRUNNLAG

Ansatte som forhandler med foreldre på faglig grunnlag, forklarer foreldre hvor mye søvn barn trenger i forhold til alder, og at søvn ikke kan deles opp i kvoter. De forteller hva som skjer om barnet får for lite søvn, og støtter seg på forskning, ifølge forskerne.

– De står støtt i egen profesjon og forklarer hvorfor barnet bør sove mer enn foreldrene ønsker, sier Storhaug.



HØYSKOLELEKTOR: Siri-Ann Storhaug sier barnehagelærerne står i en lojalitetskonflikt mellom å vekke barnet, slik foreldrene ønsker, eller la det sove lenger for å klare dagen.

– Vi ser at søvn er et tema som både engasjerer og skaper frustrasjon. Mange ansatte bli stående i et dilemma mellom å ivareta rammeplanen og foreldrenes rett til medvirkning og å ivareta barnets beste, sier professor Gry Mette Dalseng Haugen ved DMMH. Hun leder søvnstudien.

– Foreldrene vil ikke at barna skal sove lenge i barnehage, fordi de ikke sovner på kvelden, mens ansatte ser at barna trenger å sove på dagtid, sier professoren.

ULIK PRAKSIS

Forskerne har inntrykk av at barnehageansatte i for eksempel Hellas og Finland ikke vekker barna på dagtid fordi de mener de trenger å sove. De sier det vil være interessant å se på hvorfor vi vekker barna på dagtid i Norge, og hvorfor vi regulerer barnas søvn. På sikt ønsker de å utvide studien til barnehager i Norden og andre europeiske land for å undersøke om barnehagelærerne forhandler med foreldre og vurderer barnas behov for søvn og hvile ulikt. Forskerne vil også se på nasjonale føringer og anbefalinger for barns søvn.

line@utdanningsnytt.no

HUN GIKK FRA DANSK TIL NORSK OVER NATTEN

Som treåring flyttet Anne Rimmen og moren fra faren og broren i Danmark til Norge. **I barnehagen lærte Anne seg norsk i rekordfart.**

TEKST: KJERSTI SALVESEN FOTO: KHOA DANG DO OG PRIVAT

Programleder Anne Rimmen (44) husker ikke all verdens fra barnehagen i Danmark, og tror det henger sammen med at det skjedde mye i livet hennes disse årene.

– Mamma og jeg flyttet fra pappa og storebroren min i Danmark. Både landet, menneskene og språket var nytt, og så fikk jeg en ny pappa oppi det hele. Det må ha vært ganske heftig for en treåring. Kanskje er det derfor jeg ikke husker så mange detaljer? Jeg ble nok preget av de store tingene som skjedde, sier hun.

DEN DANSKE STEMME FORSVANT

Moren har fortalt Anne at hun stadig overhørte en liten barnegjeng som snakket sammen. Alle snakket norsk – bortsett fra den ene danske stemmen. Plutselig en dag var denne stemmen borte.

– Det skjedde over natten, ifølge mamma. Det var som om jeg hadde gått rundt og lyttet, plukket opp norske ord og lagret dem. Det danske språket var plutselig borte og erstattet med norsk. Det må nok ha tatt ganske mye energi, sier Anne.

Moren husker henne som blid og positiv og opplevde at den lille jenta taklet flyttingen, med alt det innebar, bra.

– Jeg minnes ikke noe negativt, men etter å ha fått barn selv, kan jeg forestille meg at omveltningene må ha føltes ganske voldsomme for en tre-fireåring, sier hun.

FORELSKET I SAMME GUTT

Som treåring flyttet hun til Moss og begynte i ny barnehage.

– Jeg ser tydelig for meg uteområdet i Moss med mange lekeapparater og mye plass til å løpe rundt. Det var stort. Det er i alle fall sånn jeg husker det, minnes Anne.

– En annen ting jeg husker, er at «alle» var forelsket i Atle, sier hun.

En gutt i barnehagen til datteren, Iben, minner henne om Atle.

– Det er jo litt morsomt at den gutten jeg likte best for 40 år siden, kan minne om bestekompien til Iben.

KLIPPET VENNINGEN

I barnehagen hadde Anne en lang periode der hun satte opp det halvlange håret i hestehale. Hun brukte hårbøyle og mange spenner. Det handlet om å få håret så jevnt og pent som

mulig. Venninnen hadde en lignende sveis, men slet med at det stakk ut en del hårtuster.

– Vi ble enige om at vi måtte få bort det som stod rett ut, så jeg fant frem saksen og klippet vekk tustene. Det så bra ut mens hårstrikken fortsatt var i, forteller Anne.

Hvordan det så ut da venninnen tok ut strikken, vet hun ikke.

– Det var kanskje ikke så vellykket. For hun endte opp med ny, kort frisyre, sier Anne lattermildt.

LEK OG UTFORSKING

Det var ikke tilfeldig hvilken barnehage Anne og forloveden Ailo Mikkelsen Gaup valgte for sine barn. De fikk den anbefalt fra flere.

– Det viktigste er at de ansatte er flinke med barn, og det merker man fort. Iben gleder seg ekstra til å gå i barnehagen de dagene hun vet at en bestemt ansatt er på jobb, forteller tobarnsmoren.

Anne verdsetter at de ansatte evner å være til stede og leke med barna på deres premisser, og samtidig setter gode grenser.

– En god barndom er muligheten til å leke og utforske. Å få lov til å være barn, rett og slett. Tid og tilstedeværelse er det viktigste vi kan gi barna våre. Vi trenger ikke å være med på alle deler av leken, men når vi er med, må vi gå ordentlig inn i barnas univers, sier Anne.

godkommunikasjon@gmail.com

«En god barndom er muligheten til å leke og utforske. Å få lov til å være barn, rett og slett.»

PROGRAMLEDER: Anne Rimmen mener det viktigste foreldre kan gi barna sine, er tid og å være til stede sammen med dem i leken.

Anne Rimmen (44)

programleder og journalist

Fra: Danmark/Porsgrunn

Bor: i Oslo

Familie: samboer med Ailo Mikkelsen Gaup. Sammen har de Ebbe (9) og Iben (5).

Aktuell med: podkast med Catrin Sagen og Aina Sollie Sten. «Hennes verden» er lydgaven av et kvinne-magasin og kommer ut en gang i uken.

STOR ENDRING: Da Anne Rimmen var tre år, flyttet hun og moren fra faren og broren i Danmark til Norge. – Det må ha vært ganske heftig for en treåring, forteller Anne.



TITT TITT, EVENTYR!

Lag magiske titteskap som
gjør barna nysgjerrige på
boka *Dukken i gresset* og
andre eventyr.

Et titteskap med elementer fra et eventyr eller en bok er en fin måte å bygge opp barnas forventninger til fortellingen på. Introduser skapet noen dager før du skal fortelle, og la barna undre seg over det de ser. Skapet fungerer da som en «språklig gulrot» – et konkret verktøy som kan starte samtalen og gi barna viktige ord og begreper lenge før du skal formidle.



Trude Anette Brendeland

trubrende@hotmail.com

Barnehagelærer, forfatter og foredragsholder som står bak fantasifantasten.no. Hun jobber i Eventyrhuset lekeverksted i samarbeid med Fantoft gård Sammen-barnehage i Bergen.

Eventyr som Dukken i gresset finner du blant annet på YouTube. Andre ting du trenger, er: grønt stoff, limpistol, batteridrevet lys, en dukkeskjorte, juksegress, en liten dukke og en sølvskje med pålimte trebrikker som hjul. Du trenger også to hvite mus som du kjøper i lekebutikk eller lager av selvtørket leire. Lim stoffer og figurer fast med limpistol. Selve skapet kan du få kjøpt i hobbybutikk eller hos utstyrsforhandlere for barnehager.

Arranger en liten scene i skapet som dere tenker kan gi barna noe å snakke om. Dukken kan sitte på sin sølv-vogn, eller titte fram fra gresset som en liten luring. Tilfør litt teatermagi ved å belyse dukken. Det kan du gjøre ved å feste et batteridrevet lys i taket på titteskapet.



Skriv av taklyset og presenter titteskapet mens barna er samlet - for eksempel før frukten. La titteskapet stå tilgjengelig på bordet eller på ei hylle slik at barna kan gå til og fra og prate om innholdet, stille spørsmål og undre seg: Hva og hvem ser vi i skapet?

Hva tror du de skal? Hvorfor er det en sølvskje og to mus der? Hva tror barna at eventyret kan handle om? Etter noen dager tar du det med i samlingen, og da er barna klare for å høre hele eventyret om den vesle dukkejenta som sjarmerte både Askeladden og halve kongeriket.





PÅ SKOLEBESØK: Førskolebarna fra Lundegård barnehage på vei inn i klasserommet sammen med barne- og ungdomsarbeider Kai Arne Tjelto.

Slik blir overgangen til skolen bedre

Tøydukkene Heisan og Fie skal gjøre overgangen fra barnehagen til skole og SFO **tryggere for barna.**

TEKST: GURO WAKSVIK FOTO: MARIE VON KROGH

Førskolebarna fra Lundegård barnehage strømmer inn i klasserommet på Sørbø skole i Sandnes. Den er en av fire barnehager i kommunen som er med på et prosjekt som skal gjøre overgangen til skolen bedre. Førskolebarna har med seg tøydukken Heisan. Barna får straks øye på en annen tøydukke, Fie, som sitter på en stol og venter.

SKRIVER BREV TIL DUKKENE

- Der er Heisan sin bestevenn, roper en gutt.
- Ja, det er Fie. Fie er litt redd for skolen. Hun



LEKESKRIVER: Linus skal skrive brev til tøydukken Fie, og får litt hjelp av lærer Mari Lura Elvedahl.

er redd for nye ting og trenger litt tid. Tror du Heisan vil gi henne en klem, spør lærer Mari Lura Elvedahl ved Sørbø skole. Hun er barnehagelærer med videreutdanning i spesialpedagogikk, lesing og norsk og jobber som leselærer og spesialpedagog.

– Da tror jeg det er lurt at hun blir kjent med oss nå, sier en jente.

Barna samler seg rundt læreren. Hun har Fie på fanget.

– Nå kan dere skrive brev til Fie. Vi kan begynne sammen, og dere må hjelpe meg. Vi kan tegne et hjerte, det betyr kjærlighet og at vi er snille. Så



OVERGANGSDUKKENE: Heisan og Fie skaper begeistring og engasjement hos barna og er et kjent og trygt holdepunkt når barna begynner på skolen.



Overgangsdukkene

Sørbø skole og fire barnehager i Sandnes kommune deltar i et samarbeidsprosjekt der hånddukkene Fie og Heisan brukes i overgangen mellom barnehage, SFO og skole.

Barnehagene får tilsendt en film der dukkene viser fram skolen og SFO.

To av barnehagene får låne dukkene i en periode før skolestart.

Barna besøker skolen og SFO flere ganger i løpet av våren, og dukkene er det første som møter barna når de begynner på skolen. De brukes også i oppdagende skriving.

Prosjektet er utviklet ved Sørbø skole av lærer Mari Lura Elvedahl i samarbeid med barnehagelærere og SFO-leder Ann-Terese Tollefsen Vagle.

I tillegg til å være lærer driver Elvedahl firmaet Bokstavmari og holder kurs i oppdagende skriving. Overgangsprosjektet gjør de to i jobben ved Sørbø skole og ikke gjennom firmaet.

kan vi tegne en fotball, en blomst eller hva vi vil, sier Mari.

– Du kan skrive at vi er glade i henne, sier Linus.

– Det er en god idé, sier Mari og skriver VI ER GLADE I DEG mens hun uttaler lyd for lyd.

Barna får en bokstavlydhjelper og går straks

«De blir engasjerte, og det er et godt utgangspunkt for skriving. De oppdager at ordene de sier, kan omgjøres til enkeltlyder og skrift.»

i gang med brevskriving. Brevene kan de legge i Fies postkasse bak i klasserommet. På bokstavlydhjelperen kan elevene lete seg fram til en illustrasjon som representerer den lyden de ønsker å skrive.

NYTTIG VERKTØY

Mari har ansvar for overgangsprosjektet sammen med SFO-leder Ann-Terese Tollefsen Vagle ved skolen. Ideen med dukkene var å gi skriveinspirasjon. Så fant Mari ut at de også kunne brukes som overgangsobjekter. Det har de testet ut sammen med Lundegård barnehage.



FULL AKTIVITET: Førskolebarna Ask (t.v.), Bendik, Lone, Kine og Tim får utdelt ark og blyanter av barne- og ungdomsarbeider Kai Arne Tjelta, baseleder Pia Falch Lindland og SFO-leder Ann-Terese Tollefsen Vagle.



PEDAGOGISK LEDER: Håkon Abeland Myrheim i Lundegård barnehage synes overgangsprosjektet fungerer veldig bra, og gir Maria litt støtte i oppdagende skriving.

STARTET PROSJEKT: Lærer Mari Lura Elvedahl (t.h.) og leder i SFO Ann-Terese Tollefsen Vagle ved Sørbø skole har samarbeidet om utviklingen av prosjektet med overgangsskulekarene.



Den er en av fire barnehager i Sandnes som er med i prosjektet. Pedagogisk leder Håkon Abeland Myrheim i Lundegård barnehage synes overgangsprosjektet fungerer veldig bra. De har fått låne tøydukkene Fie og Heisan, slik at barna skal bli kjent med dem før skolestart.

– Barna synes det er kjempespennende, og lurer på når Heisan kommer på besøk igjen, forteller Håkon. Heisan er litt skeptisk til ting. Det kan han bruke bevisst. Er det noe barna lurer på,

som de ikke tør å spørre om, kan han si at det er noe Heisan lurer på.

OPPDAGENDE SKRIVING

Før Lundegård barnehage fikk Heisan, holdt Mari kurs for de ansatte om hvordan de kunne jobbe med Heisan og oppdagende skriving. Det betyr at barna arbeider med sammenhengen mellom lyd og bokstav.

– Vi bruker Heisan aktivt i oppdagende skriving.



OVERGANGSOBJEKT:

Lærer Mari Lura Elvedahl med overgangsdukken Fie, som var et kjent objekt da Bo (fv.), Martin Aleksander, Kasper, Bendik og Tilian fra Lundegård barnehage begynte på skolen.

Da Heisan skulle ha vinterferie, laget jeg et postkort med bilde av Heisan på i skibakken. Med noen skrivefeil og barneskrift stod det at han hadde vært på ferie. Ungene skrev og tegnet brev om hva de hadde gjort mens Heisan var på ferie, forteller Håkon. Barna synes det er spennende, og vet at de vil treffe både Heisan og Fie når de begynner på skolen.

– Det er kjent og kjært, og gir barna større trygghet, sier Håkon.

Når barna blir vant til oppdagende skriving og lesing i barnehagen, blir veien inn til lesing og skriving på skolen lettere og overgangen mykere, ifølge Mari. Når barna kommer inn i klasserommet, er de bare opptatt av dukkene.

– De blir engasjerte, og det er et godt utgangspunkt for skriving. De oppdager at ordene de sier, kan omgjøres til enkeltlyder og skrift. Det er magisk, sier Mari.

Hun erfarer at dukkene fungerer ekstra godt som støtte for sårbare barn.

SKAPER TRYGGHET

I tillegg til å være lærer på deltid driver Mari



OPPDAGENDE

SKRIVING: Førskolebarna skal skrive brev til tøydukken Fie. Lærer Mari Lura Elvedahl hjelper dem litt i gang med noen bokstaver på tavla.

firmaet Bokstavmari, som holder kurs for barnehager og skoler i oppdagende skriving.

– Prosjektet med dukkene har ingenting med firmaet mitt å gjøre, og jeg fakturerer aldri skolen eller barnehagene som deltar i prosjektet, påpeker Mari, som brenner for oppdagende skriving.

SFO-leder Ann-Terese Tollefsen Vagle på Sørbo skole vet hvor viktig det er å jobbe med overganger. Hun har flere års erfaring fra barnehage.

– Barna får en helt annen nærhet til Heisan og Fie enn til andre overgangsobjekter. Dukkene er mer virkelighetsnære. De kan ta og føle på dem og ha rollelek. Spesielt i fjor så vi hvor trygge barna var da de begynte på skolen, forteller Ann-Therese.

Baseleder ved SFO Pia Falch Lindland er enig.

– Vi har aldri hatt så god overgang før. Barna var tryggere da de kom, sier Pia.

gurowaksvik@hotmail.com



FRUKTMÅLTID: Martine Strandbråten (13) får god hjelp av barna når hun skal skjære opp frukt til ettermiddagsmåltidet: Harald F. Nymoen, Madelen V. Ødegård og Sofia Sabasauskaite.

Ungdommene er populære ansatte i barnehagen

Barnehagene sliter med å ha nok ansatte hele dagen. **I Enger barnehage har de løst det med å tilby ungdomsskoleelever jobb.**

TEKST: MERETE SILLESEN FOTO: MARIANNE OTTERDAHL-JENSEN

To ettermiddager i uka jobber 8.-klassingen Martine Strandbråten (13) som lekeressurs i Enger barnehage i Sigdal kommune i Buskerud. 10.-klassingene Martin Narum Vatningen (15) og Håkon Braathen (15) jobber én dag i uka hver.

– De fleste barna blir hentet etter at tidligvaktene har gått hjem. Da er det kjekt å ha en lekeressurs her, sier styrer og daglig leder Tonje Kaugerud.

VINN-VINN FOR ALLE

Ordningen med lekeressurser begynte litt tilfeldig for 15 år siden, da sønnen til en av de ansatte hjalp til i barnehagen om ettermiddagen. Daglig leder Tonje Kaugerud sier det fungerte så bra at de har valgt å fortsette med lekeressurser.

Ungdomsskoleelevene fra Sigdal ungdomsskole tar bussen en halvtime fra skolen til barnehagen. De er i barnehagen fra kl. 15.00 til barnehagen stenger 16.30. Da er det tre ansatte igjen på 21 barn mellom 1 og 6 år. Modellen med lekeressurser er positiv både for barna, de ansatte og for elevene.

– Sammen med ungdommene finner vi ut hvilke ukedager som passer i forhold til treninger og andre aktiviteter, forteller Tonje. Hun beskriver ordningen som vinn-vinn.

Barna synes det er stas at det kommer lekelystne ungdommer med masse energi. De ansatte får god hjelp, og ungdommene får både yrkeserfaring og lønn. De får 80 prosent av minstelønnen, og har frikort.

– Vi håper ordningen med lekeressurser også kan være en fin måte å rekruttere ungdom til barnehageyrket på, sier



POPULÆRE GUTTER: Barna i Enger barnehage flokker seg rundt ungdomsskoleelevene Håkon Braathen (t.v.) og Martin Narum Vatningen når de kommer for å leke: Sanna T. Ødegård (bak), Dominykas Andrasius, Even H. Skinnemoen, Sofia Sabasauskaite og Ola H. Løvliid.

«Personlig egnethet er viktig. Eleven bør være utadvendt og våge å by på seg selv.»



OPPGAVER: Martines oppgave er først og fremst å leke med barna, forteller styrer Tonje Kaugerud med Vårin Tveiten på fanget.

LESESTUND: Barna Ola H. Løvlid (bak) og Sanna T. Ødegård synes det er stas når ungdommene Martin (t.v.) og Håkon leser for dem.

Tonje. Styreren har snakket med foreldrene til ungdommene, men poengterer at elevene selv er flinke til å ta ansvar og si fra hvis de ikke kan komme en dag.

BARNA GLEDER SEG

Martine tenkte på å få jobb i barnehagen gjennom hele 7. klasse. Martin og Håkon så utlysningen på Facebook. De er interesserte i trening og idrett, og vil satse på videre utdanning innen dette.

Styreren fikk ni søkere på Facebook-innlegget, og de tre hun kalte inn til intervju, kom gjennom nåløyet.

– Personlig egnethet er viktig. Eleven bør være utadvendt og våge å by på seg selv. At elevene selv ser hvor de kan bidra, er en stor fordel, sier Tonje. Ungdommene er mest sammen med de eldste barna, og deres oppgave er i første rekke å leke

og være sammen med barna. Etter hvert som ungdommene blir trygge, kan de være med og hjelpe barna med å kle på seg og bidra med andre gjøremål. Det legges i stor grad opp til at ungdommene selv bestemmer hva de vil gjøre.

– Ungdommene sier nok mer ja enn det vi voksne gjør. Her gjelder det å følge litt med, for elevene har ikke samme erfaring med å se konsekvenser, sier styreren.

– Men det er helt klart at de tilfører ettermiddagene en ekstra piff, og ungene gleder seg.

TAR INITIATIV SELV

Både Martin og Martine har selv gått i Enger barnehage, og kjente både lokalene og flere ansatte. Martin og Håkon har tidligere hatt sommerjobb på SFO og aldershjem, og var kjent med at de har taushetsplikt. Ungdommene måtte også ha politiattest. De tre forteller at pengene

«Barna flokker seg rundt meg med en gang jeg kommer inn døra.»



FORNØYD: Hege Tingelstad er Sannas mamma, og er svært fornøyd med ordningen med lekeressurs.



STYRER: Tonje Kaugerud sier de fleste barna blir hentet etter at tidligvaktene har gått hjem, da er det kjekt å ha ungdomsskole-elever som lekeressurs i barnehagen.

MORSOM JOBB: Martin (15) synes det er gøy å jobbe i barnehagen, men kan innimellom trenge flere armer når alle barna vil ha oppmerksomhet.



kommer godt med. De prøver å spare mest mulig, og gutta har planer om å kjøpe moped.

– Barna flokker seg rundt meg med en gang jeg kommer inn døra, og forteller hva de vil vi skal gjøre. Foreløpig har jeg ikke trengt å komme med forslag selv, forteller Martine.

– Vi pleier å spille sånt fiskespill sammen med Martine, og det er gøy, forteller Sanna (4) ivrig.

Håkon forteller at han har masse fantasi og gjerne setter i gang aktiviteter med barna. Hittil har de vært mye ute. Det er morsomt å spille fotball, sykle og bruke sparkesykler.

– Jeg har lært mye av å se hvordan de ansatte håndterer situasjoner der barn gråter fordi de har slått seg. Jeg føler jeg også kan trøste nå, sier Håkon, som setter pris på de mange spontane klemmene han får.

– Storebroren min jobbet her tidligere, så jeg var litt forberedt. Og jeg synes samarbeidet med de ansatte går veldig fint, legger Martin til.

Styreren legger vekt på at de ansatte alltid følger med, og kan gripe inn hvis eleven har vanskelig for å sette grenser.

VIL FORTSETTE MED ORDNINGEN

Ungdommene håper fremtidige arbeidsgivere vil se det som positivt at de har jobbet ved siden av ungdomsskolen.

– Jeg synes det er helt supert at det kommer ungdom hit etter skoletid, sier Hege Tingelstad, som er moren til Sanna. Hun sier barna synes det er gøy å leke med noen som bare er ti år eldre enn dem selv.

– Jeg opplever lekeressursene som høflige og imøtekomende, og tenker det er fint med en forsmak på arbeidslivet, sier Hege.

Styreren presiserer at ungdommene møter foreldre når de henter barna, mens de fast ansatte gir tilbakemelding på hvordan dagen har vært.

– Ordningen med lekeressurs fungerer utmerket, og vi kommer til å fortsette, avslutter styrer Tonje, som også anbefaler andre barnehager å prøve.

ramesil@hotmail.com

ANNONSE

Bestill annonser for 2026



Utgivelsesplan
annonsfrist/utgivelsesdato

- | | |
|---|----------------------------------|
| 1 | 11. februar / 13. mars |
| 2 | 22. april / 29. mai |
| 3 | 9. september / 9. oktober |
| 4 | 4. november / 4. desember |

Visste du at annonser hos oss sees av 61 000 lesere?



utdanningsnytt.no/
annonser

ANNONSEKONTAKT
Grethe Ånerud i HS Media
E-post: utdanning@hsmedia.no
Telefon: 92 83 68 30



Jostein Paulgård Østmoen

førstelektor i pedagogikk ved
Universitetet i Sørøst-Norge (USN)
jostein.ostmoen@usn.no



Lise Juritsen

førstelektor i pedagogikk ved
Universitetet i Sørøst-Norge (USN)
lise.juritsen@usn.no

Barnehagelærerne er taktfulle i møte med lek

Barnehagelærere lar barna holde på med lek som kan gå litt på kanten av det aksepterte, **men har likevel øyne og ører åpne for det som skjer.**

Det viser en undersøkelse blant 16 barnehagelærere gjort av Universitetet i Sørøst-Norge. Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen i Norge løfter fram anerkjennelsen av lekens egenverdi som en del av barnehagelærernes verdiforpliktelse (Kunnskapsdepartementet, 2018). Den spontane og barnestyrt leken spiller en rolle i barnehagelærernes kunnskapsbase, ifølge retningslinjene for barnehagelærerutdanningen (UHR, 2018). Vi har gjennom et forskningsprosjekt sett nærmere på barnehagelæreres perspektiver på den spontane og barnestyrt leken. Vi stilte dem spørsmålet: Hvordan beskriver barnehagelærere sin egen profesjonsutøvelse i møte med barns frie, egeninitierte lek?

Problemstillingen ble undersøkt gjennom tre fokusgruppeintervjuer med 16 barnehagelærere, etter Halkiers (2010) metodiske anbefalinger.

KUNNSKAP OM LEK

Barnehagelærere utøver sitt pedagogiske mandat blant små barn. Som pedagog er du i samspill med levende og aktive små medmennesker. Barna har rett til å ha et meningsfullt og trygt hverdagsliv, der det er rom for å være barn på barndommens egne premisser. (Barnehageloven, 2005; FN, 2013). Siden barn først og fremst uttrykker seg gjennom lek, blir det å ha kunnskap om denne uttrykks- og væremåten helt avgjørende for barnehagelærernes muligheter til å navigere etisk og profesjonelt i egen praksis. Greve med flere (2018) peker på at det å ha dyp innsikt i lekens kompleksitet er viktig for barnehagelæreres profesjonsutøvelse. Wolf (2017) understreker at barns frie lek forutsetter at personale er fleksible og taktfulle til det som skjer.

PEDAGOGISK TAKT

Vi har sett på barnehagelærernes møter med den spontane, barnestyrt leken i sammenheng med det klassiske begrepet «pedagogisk takt» (Van Manen, 1993). Vi har også

sett det i lys av det Løvlie (2011) kaller dømmekraft i vid forstand. Dette er en tilnærming til pedagogisk virksomhet som baserer seg på skjønnbaserte avgjørelser, fundert i etisk klokskap.

Van Manen (1993) trekker fram tilbakeholdenhet, åpenhet og innlevelse som sentralt i det han kaller «pedagogisk takt». I takt ligger en orientering mot andre som både synes og høres – og kanskje aller mest føles – gjennom blikk, bevegelser og stemning. Denne sansemessige forankringen gjør taktfølelsen til et fenomen som kan virke både udefinert og litt diffust, men fortsatt har dette fenomenet avgjørende betydning i pedagogisk arbeid, noe Løvlie (2011) også understreker.

LATER SOM DE IKKE SER

Ett funn i vår undersøkelse er spesielt interessant i forbindelse med lekedebatten. Deltakerne i fokusgruppene forteller at de forholder seg til lek som går litt på kanten av det aksepterte i barnehagen. Det kan være når barn gjemmer seg bort, lager «opprør», støy og uro, eller kanskje til og med ødelegger noe. Barnehagelærerne satte ord på den *sanselige oppmerksomheten* i disse samtalerne. Det vil si at man bruker sansene aktivt, samtidig som man opprettholder en slags respektfull avstand. Et eksempel er barn som bryter regler med å tømme sand et sted de ikke har lov, og barnehagelærerne bruker begrepet *liksom*:

– At du kanskje er litt på ungene sitt lag, og du så ikke at de bar den bøtta bort der akkurat nå, nei. Det er jo liksom hvor du har lojaliteten din hen da. Litt på lag med ungene av og til, at du liksom så det ikke.

I møte nummer to, kommer noe av det samme fram. Barnehagelærerne later som de ikke ser, men følger likevel med:

– Altså, for noen regler må vi jo ha, men vi må late som vi ikke ser det. For at de skal få lov å ha den kjempedeilige følelsen på at det her er gøy, og det er ikke helt lov, men vi prøver ut, og så holder vi på så lenge det går bra.

LUKKER ØYNENE: Det å «late som om man ikke ser» betyr slett ikke det samme som å holde seg unna barna i deres lek, mener barnehagelærerne i en studie om barns frie lek. Illustrasjonsfoto: KI/Copilot



” Deltakerne i fokusgruppene forteller at de forholder seg til lek som går litt på kanten av det aksepterte i barnehagen.

– Å gud, så gøy det er å hente den der kassa, som jeg kan sette bort til og klatre opp.

– Ja, så gøy!

– Da trenger du kanskje ikke å se det. Da kan du snu litt ryggen til.

PROFESJONELT SKJØNN

Disse uttalelsene over kan assosieres til begrep som *pedagogisk takt* (Van Manen, 1993), eller *profesjonelt skjønn*, som i rammeplanen fremheves som en sentral kompetanse for barnehagelæreren (Utdanningsdirektoratet, 2017). Måten det snakkes på her, viser at barnehagelærerne aktivt bruker sansene – altså det å *se og høre* – for å kunne handle mer etisk og godt overfor barna som leker.

Denne taktfulle væremåten forutsetter en våken tilstedeværelse av barnehagelæreren, så de ikke handler på

refleks, men faktisk har evne til å tenke seg om og ta et skritt tilbake før de handler. For å si det med Wolfs (2017, s. 125) ord: at de evner «å holde seg selv fast litt». Her trekker vi fram flere sitater som viser til det samme fenomenet, der formuleringen «ha øret på» stadig dukker opp:

– (...) Prøve å holde igjen, og ikke bli for sånn «tante Pose».

(...) Vi har jo ansvar for de som er her, men at vi noen ganger liksom bare har øret på, også – selv om det kanskje er litt på kanten, velger vi bare å la det gå forbi likevel.

– Trenger ikke å høre alt.

– Vente litt rundt hjørnet for å høre. At man liksom ikke stuper fram med en gang og ødelegger.

NOE ANNET ENN BERØRINGSANGST

Øksnes og Sundsdal (2014) peker på risikoen for *berøringsangst* overfor den barnestyrt leken, som innebærer at man



” Barnehagelærerne bruker aktivt sansene for å kunne handle mer etisk og godt overfor barna som leker.

FRI LEK: Å la barna få leke fritt uten innblanding fra ansatte i barnehagen kan oppfattes som en del av barnehagelærernes profesjonelle ansvar. Illustrasjonsfoto: Adobe Stock

av frykt for å styre for mye, eller ødelegge noe som er svært viktig for barna, heller velger å holde seg helt unna. Her er våre intervjupersoner tydelige på at det å «late som om man ikke ser», slett ikke betyr det samme som å holde seg unna. Tvert imot poengterer de at de absolutt er klar over at det profesjonelle ansvaret de har, krever oppmerksomhet og tilstedeværelse – og av og til også direkte involvering. Men de mener også at denne oppmerksomheten ikke nødvendigvis handler om å være aktivt til stede midt i situasjonen. Den kan like gjerne handle om å *følge våkent med uten å forstyrre* barna i leken. Som Van Manen (1993, s. 135) kanskje ville sagt det: «Det hender at den beste handling er å avstå fra handling.»

BARNESTYRT LEK

Denne undersøkelsen viser at det å ivareta egeninitiert, barnestyrt lek i barnehagen kan oppfattes som en del av *barnehagelærernes profesjonelle ansvar*. Barnehagelærere beskriver en *særegen, pedagogisk takt preget av lekenhet*, som de bruker for å ivareta den barnstyrte lekens plass i barnehagen. Selv om utvalget i denne undersøkelsen ikke gjør det mulig å generalisere, belyser barnehagelærernes betraktninger en interessant side av profesjonsutøvelsen. De bidrar med nyanser som absolutt bør være med i helhetsbildet når barns lekne tilværelse i barnehagen diskuteres.

Litteratur

- Barnehageloven (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- FN (2013). *Generell kommentar nr. 17 (2013) om barns rett til hvile, fritid, lek, fritidsaktiviteter, kulturliv og kunstnerisk virksomhet* (art. 31). Komiteen for barns rettigheter.
- Greve, A., Brodal, K. & Brodal, P. (2024, 21. februar). Ekspertutvalg med dårlig bakkekontakt. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/mening/debatt/i/8JeXWG/ekspertutvalg-med-daarlig-bakkekontakt>
- Greve, A., Kristensen, K. O. & Wolf, K. D. (2018). Lekens status og vilkår i barnehagen. I S. Østrem (Red.), *Barnehagen som samfunnsinstitusjon* (s. 86–105). Cappelen Damm Akademisk.
- Harkier, B. (2010). *Fokusgrupper*. Gyldendal Akademisk.
- Løvlie, L. (2011). Når reglene kommer til kort. I T. Kvernbekk (Red.), *Humaniorastudier i pedagogikk. Pedagogisk filosofi og historie* (s. 51–70). Abstrakt forlag.
- Pyle, A. & Daniels, E. (2017). A continuum of play-based learning: The role of the teacher in play-based pedagogy and the fear of hijacking play. *Early Education and Development*, 28(3), 274–289. <https://doi.org/10.1080/10409289.2016.1220771>
- UHR-Lærerutdanning (2018). Nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanning. https://www.uhr.no/_f/p1/i8dd41933-bff1-433c-a82c-2110165de29d/blu-nasjonale-retningslinjer-ferdig-godkjent.pdf
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. <https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen--bokmal-pdf.pdf>
- Manen Van, M. (1993). *Pedagogisk takt. Betydningen av pedagogisk oppmerksomhet*. Caspar Forlag.
- Wolf, K. D. (2017). I møte med barns spontane lek. I M. Øksnes og T. H. Rasmussen (Red.), *Lek* (s. 109–131). Cappelen Damm Akademisk.
- Øksnes, M. & Sundsdal, E. (2014). Lek – det som gjør livet verdt å leve! I T. H. Rasmussen (Red.), *På spor etter lek. Lek under moderne vilkår* (s. 47–66). Fagbokforlaget.

Drama i barnehagen er mer enn å dramatisere historier

Ansatte som både leder og lar seg lede, bidrar til bedre samspill mellom barn og voksne i lek og drama i barnehagen, viser ny forskning.

AV: KJERSTI SALVESEN FOTO: MAGNUS AURSAND OG PRIVAT

1. Hva har du skrevet doktorgrad om?

– Jeg har undersøkt hvordan drama og teater kan brukes i kunstpedagogiske prosesser, der hensikten er å utvikle et fantasiunivers sammen med barna. I undersøkelsen brukte jeg ulike papirmaterialer som eggekartonger i ulike farger og papirruller. Når barna får leke med materialene, skaper de ulike fantasifigurer og ideer. Materialene brukes som en inngang til å skape et felles univers, en egen verden. Jeg har også sett på personalets rolle i samspillet med barna.

2. Hva har du funnet ut?

– Jeg har funnet ut at barn i sin fantasiproduksjon har behov for både å utvikle sine egne individuelle ideer, samtidig som fabuleringen inngår som en del av en kollektiv fantasiproduksjon. Jeg har også sett på hvordan den voksnes deltagelse hemmer og fremmer barnas medskapning. Voksne trenger å finne balansen mellom å lede prosessen – og å åpne for medskapning fra barna. Dette kan være en krevende balansegang. Når den voksne evner å veksle mellom å lede og å la seg lede, altså utforske med barna, blir det en mer likeverdig deltagelse. Synes et barn det er vanskelig å lage noe av materialet, kan den voksne gjennom sin egen utforsking bidra til å finne løsninger, eller involvere de andre barna. Slik ble fargerike eggekartonger til enhjørninger og robåter. Et barn foreslo å bygge et slott til enhjørningene, og barn og voksne bygde det sammen. De lagde en historie som ble til lek.

3. Hva tror du din forskning vil bety for barnehagene i Norge?

– Jeg håper at forskningen kan bidra til økt kunnskap og forståelse for hva drama i barnehagen er og kan være, og at barna får ta del i ulike drama- og kunstpedagogiske aktiviteter. I dag har vi kanskje en litt tradisjonell forståelse av drama, som ofte sees på som dramatisering. Jeg vil vise at det finnes ulike innganger til drama, som å lage historier og verdener sammen med barn. I prosjektet tok vi utgangspunkt i eggekartonger, som ble til robåter og enhjørninger. Etter hvert utviklet det seg til vårt eget fantasiunivers som vi lekte i. Dramaaktiviteten kan oppstå spontant ut fra en liten impuls fra et barn – til å være større, planlagte prosjekter. Jeg håper forskningen kan bidra til å synliggjøre hvordan drama og kunstpedagogisk praksis kan være med på å gi barna grunnleggende demokratiske erfaringer.

4. Hva overrasket deg mest i forskningen?

– Det mest overraskende var kanskje den kontinuerlige bevegelsen mellom individuell og kollektiv fantasi. En eggekartong ble til ulike enhjørninger, en som sprutet lava, og en som sprutet vann. Barna hadde egne ideer og spilte også videre på hverandres historier. Flere store papirruller ble brukt til å bygge en hule. Papirrullene førte til en mer fysisk og energisk lek, mens eggekartongene førte til en roligere og fabulerende historiefortelling. Det å skape gode lekemiljø, der de voksne vet når de skal bidra, og når det er lurt å trekke seg tilbake, bidrar til å involvere alle barna.

godkommunikasjon@gmail.com

Min doktorgrad



HANNE WISETH (40)

høyskolelektor og stipendiat ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning

Disputerte: Høsten 2025

Doktorgrad: Levende fantasiunivers. En undersøkelse av samskapt teater som kunstpedagogisk strategi i barnehagen

Mål med forskningen: Å få kunnskap om drama og teater som en metodisk tilnærming – og strategi i kunstpedagogiske prosesser i barnehagen. Og på den måten fremme lek, drama og en kunstpedagogisk praksis.

DERFOR ER DENNE DOKTORGRADEN VIKTIG

– Vi lever i en tid med styrt læring og basisfag i både barnehage og skole. Hannes forskning viser betydningen av et skapende fantasiunivers som en kraft for utviklingen av barns sosiale fellesskap. Med utgangspunkt i materialer, fantasihistorier og dramaturgi analyserer Hanne hvordan fantasiuniversene utvikles gjennom barns individuelle fantasi og i fellesskap med andre. Forskningen viser hvor viktig fantasien er for barns utvikling. Dette er nybrottsarbeid.

Cecilie Haagensen

førsteamanuensis ved Institutt for kunst- og medievitenskap ved NTNU



Minoritetsforeldres medvirkning i barnehagen

Minoritetsforeldre opplever at de **ikke har samme mulighet til å medvirke** som majoritetsforeldre i barnehagen.

ILLUSTRASJON: MADELEINE ANDERSEN

Det viser hovedfunnene i min masteroppgave, *Minoritetsforeldres medvirkning i barnehagen* fra Universitetet i Agder (UiA).

BAKGRUNN

Stemmene til minoritetsforeldre i Norge løftes sjelden tydelig fram i forskning. I forskningen som finnes, tolkes oftest funnene ut fra forskerens egen fortolkningsramme, og kvaliteten på samarbeid vurderes ut fra majoritetskulturens verdier.¹

Med bakgrunn i kunnskapen om foreldres betydning ønsket jeg gjennom forskning å se på hvordan minoritetsforeldre i Norge opplever å bli møtt av barnehagen, og hvilke muligheter de får til å medvirke i barnehagen. I denne artikkelen presenterer jeg hovedfunnene i min masteroppgave om minoritetsforeldres medvirkning i barnehagen. Den bygger på intervjuer med minoritetsforeldre og styrere i ulike barnehager i Kristiansand.

FORVENTNINGER FRA BARNEHAGEN

Barnehagene er opptatt av å vise minoritetsforeldrene hva de forventer av dem i forhold til praktisk oppføl-

ging, men er lite tydelige på hva slags forventninger de har til foreldres medvirkning og samarbeid. Styrerne ser ofte på minoritetsforeldre som en ensartet gruppe som har behov for veiledning, og tilretteleggingen fra barnehagens side handler i stor grad om praktiske ting. Foreldrene opplever at barnehagen sier lite om forventninger barnehagen har til samarbeidet med dem. Selv om styrerne mener de har vært tydelige i forhold til forventninger, er det stor forskjell mellom hva de mener de har formidlet, og hva foreldrene forteller at de faktisk forstår.

UFORMELL KONTAKT

Ansatte i barnehagen legger stor vekt på uformell kontakt med foreldre, og foreldrene bekrefter at de har god kontakt med barnehagen. Både styrere og foreldre peker på den uformelle kontakten som den viktigste for å bygge relasjoner. Styrerne forventer at ansatte tar initiativ til å få kontakt og å bygge tillit hos foreldre, og understreker at dette er den profesjonelles ansvar. Foreldre i undersøkelsen trekker fram eksempler på at noen ansatte unngår kontakt med foreldre som har dårlig norsk språk. Dette kan svekke foreldrenes tillit til barnehagen.



SAMME FORVENTNINGER: Styrerne opplever det som barnehagens oppgave å forklare minoritetsforeldre hvordan ting fungerer i Norge, noe som kan føre til en skjev maktbalanse, viser studie.

Nok tid til samtaler og relasjonsbygging er avgjørende for godt samarbeid. Styrerne har en grunnleggende tro på dialog og likeverdig samarbeid, men utfordringen ligger i å finne nok tid og skape en reell likeverdig dialog innenfor de rammene som finnes.

Styrerne i undersøkelsen sier at det i uformell kontakt er lettere å bruke ulike kommunikasjonsformer, noe

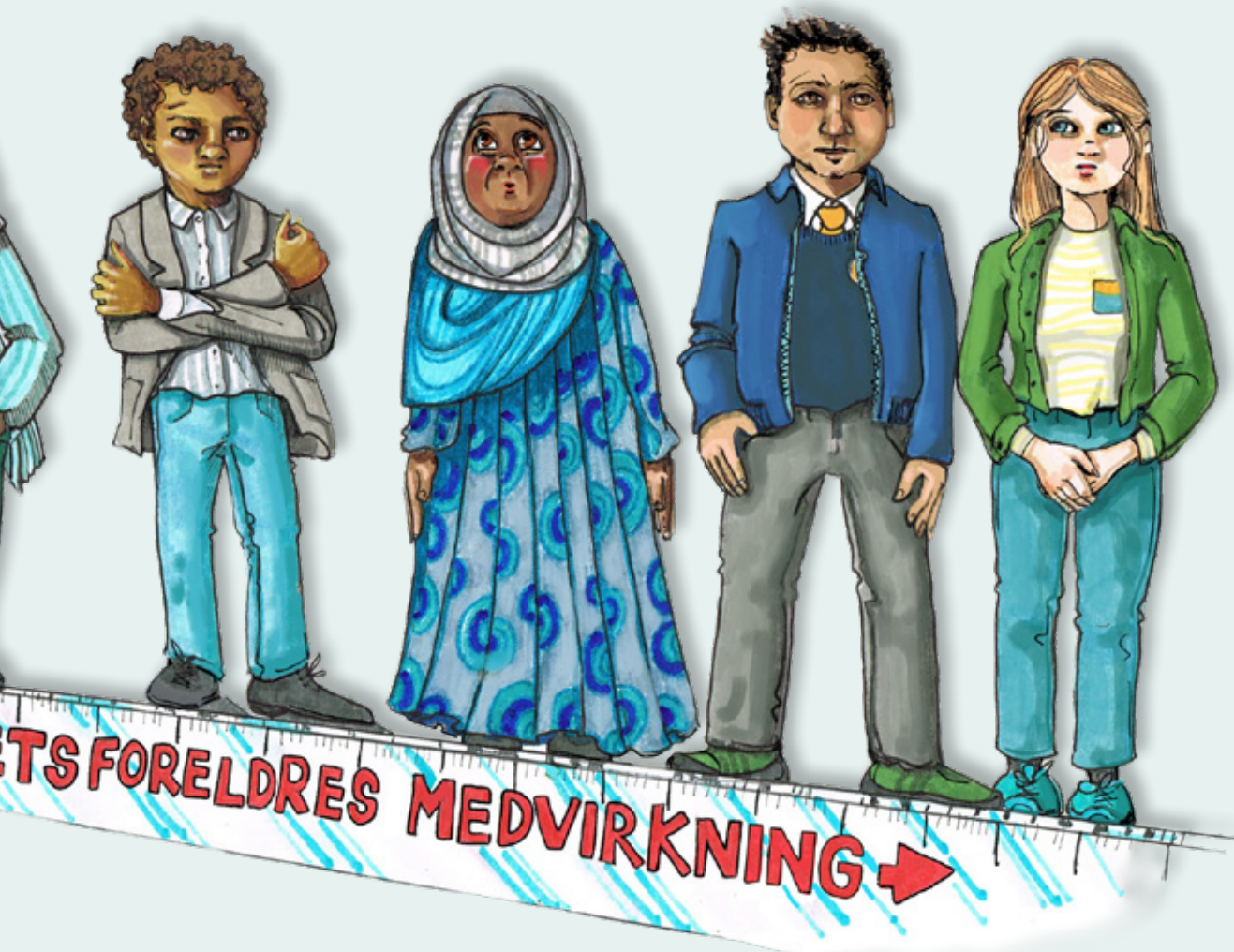
¹ Said 1995.

” Styrerne ser ofte på minoritetsforeldre som en ensartet gruppe som har behov for veiledning.



Birgitte Spikkeland

barnehagelærer med videreutdanning i flerkulturell forståelse og master i barnehageledelse, ansatt ved introduksjonsavdelingen i Kristiansand kommune. Avdelingen har ansvar for oppfølging av nybosatte flyktninger. bspikkel@gmail.com



som kan skape et godt grunnlag for videre samarbeid. Bevisst bruk av kroppsspråk og gester bidrar ofte til å etablere god kontakt med minoritetsforeldre. Det kan igjen legge grunnlag for mer formelle møter og dialog.

FORMELL KONTAKT

Alle barnehagene i undersøkelsen har gode rutiner for oppstartssamtaler, og både ansatte og minoritetsforeldre ser verdien av utveksling av informasjon i

disse samtalene. Informasjonsutvekslingen bidrar til trygghet for foreldrene, noe som igjen gir tryggere barn. Samtalene fungerer også som en kilde til å utjevne kunnskapsforskjeller mellom majoritets- og minoritetsforeldre.

Det er store variasjoner i barnehagenes rutiner for å skaffe tolk, og foreldrene har ulik erfaring med å få tolketilbud. For at minoritetsforeldre skal ha like rettigheter til medvirkning, må de inviteres spesifikt

inn til møter og få tilpasset informasjon. Barnehagene i undersøkelsen har ingen tydelig organisering for informasjon på flere språk eller systematisk bruk av tolk. Mangelen på tolk kan føre til at minoritetsforeldre forstår mindre og dermed får mindre motivasjon til å delta i fellesarrangement og møter i barnehagen. Det kan igjen føre til strukturell diskriminering. Å sørge for at foreldre får tolk, kan bidra til å utjevne maktforskjeller



TRENGER TOLK:

Mangelen på tolk kan føre til at minoritetsforeldre forstår mindre og dermed får mindre motivasjon til å delta i arrangement og møter i barnehagen.

mellom minoritets- og majoritetsforeldre. Det å gi foreldrene mulighet til å uttrykke seg på sitt morsmål er nødvendig for reell deltakelse og samarbeid.

BRUK AV DIGITALE VERKTØY

De fleste barnehager bruker hjemmesider og e-post som hovedkanaler for informasjon. Dette kan skape utfordringer for enkelte minoritetsforeldre på grunn av språkbarrierer og manglende digitale ferdigheter, og kan begrense foreldrenes mulighet til å delta. Flere foreldre opplever digitalt samarbeid som krevende og erfarer at de ikke mestrer å få tilgang til all informasjon.

KJENNSKAP TIL BARNEHAGELOVEN

Funnene i undersøkelsen viser

at barnehagene ikke er gode til å legge til rette for at foreldrene skal medvirke i arbeidet med et trygt barnehagemiljø. Minoritetsforeldrene i undersøkelsen har begrenset kjennskap til sine rettigheter og plikter, som barnehageloven, og hvor de skal henvende seg hvis barnet deres har det vanskelig. En ekstra utfordring for minoritetsforeldre er at de kulturelt kan være mindre tilbøyelige til å si fra om problemer, fordi de ofte ser på lærerne som autoriteter som ikke skal utfordres.

ULIKHET ER EN UTFORDRING

Undersøkelsen viser at barnehagene hovedsakelig tilrettelegger for foreldremedvirkning på egne premisser, ofte i forbindelse med større mangfoldsprosjekter eller markeringer som FN-dagen. Selv om foreldrene setter pris

” Bevisst bruk av kroppsspråk og gester bidrar ofte til å etablere god kontakt med minoritetsforeldre.

på å bidra, uttrykker de et ønske om større deltakelse i hverdagen og ikke bare til fest. Ulikhet håndteres oftest på majoritetens premisser, der minoriteten kun inkluderes når majoriteten finner det passende.

Funnene viser at barnehagene i stor grad definerer hvilke verdier som gjelder, og at ulikhet ofte blir sett på som en utfordring. Styrerne opplever det som barnehagens oppgave å forklare minoritetsforeldre hvordan ting fungerer i Norge, noe som kan føre til en skjev maktbalanse. Både foreldre og styrere bekrefter at barnehagen har kontroll over verdidefinisjonen, og at det i liten grad reflekteres over egen praksis og mulige ekskluderende holdninger.

Et konkret eksempel er bleieskift, hvor noen minoritetsforeldre ønsker at menn ikke skal skifte bleie på jenter. Barnehagene imøtekommer dette midlertidig, men med en forventning om at foreldrene vil endre syn over tid. Selv om foreldre opplever å bli lyttet til, viser funnene at barnehagene har en forventning om at foreldre tilpasser seg etter hvert, noe som står i kontrast til reell medvirkning.

FLERSPRÅKLIGE ANSATTE

Flerspråklige ansatte spiller en avgjørende rolle som brobyggere mellom minoritetsforeldre og barnehagen. Både foreldre og styrere opplever at disse ansatte bidrar til økt medvirkning og innflytelse, samtidig som de hjelper med å forebygge og rydde opp i misforståelser. De fungerer som kulturelle og språklige bindeledd

og styrker forståelsen mellom hjem og barnehage. I noen barnehager er satsing på flerspråklige ansatte et bevisst strukturelt grep for å fremme tillit, respekt og en likeverdig dialog. Deres innsikt i både egen kultur og det norske barnehagesystemet gjør dem viktige i tolkning av symboler og kontekst. De bidrar også til å vise foreldrene at de er velkomne, noe som er avgjørende for at de skal føle seg respektert og inkludert.

BIDRAG FRA FORELDRE

Flertallet av styrerne i undersøkelsen har klare forventninger til hvordan foreldrene skal medvirke og samarbeide, men mange foreldre er ikke bevisste sine rettigheter til å være med i utviklingen av barnehagen. Flere foreldre føler at de ikke blir behandlet likt

med majoritetsforeldre. Det kan bety at barnehagene ikke fullt ut lever opp til de internasjonale, nasjonale og lokale føringene for medvirkning og samarbeid med minoritetsforeldre. Foreldrene beskriver at de ofte føler at deres kompetanse blir nedvurdert i møter med barnehagen, og at de i stedet for å oppleve reell medvirkning tilpasser seg for å unngå å bli isolert fra fellesskapet. Dette er et problem, fordi barnehagen skal bidra til å utjevne sosiale ulikheter. Ved å ekskludere foreldrene kan barna også oppleve utenforskap.

VIDERE ARBEID

Det er viktig at barnehageansatte er klar over maktrelasjoner. Minoritetsforeldre kan oppleve at de blir vurdert og utestengt av majoriteten, og barnehagen har et stort ansvar i å håndtere

denne makten på en inkluderende måte. Funnene viser at barnehagene i undersøkelsen er lite bevisst på disse maktrelasjonene, og minoritetsforeldrene føler seg ofte lite inkludert.

God kommunikasjon bygger på empati, ærlighet og tilgjengelighet. Det er verdier som forstås på tvers av språk og kulturer. Når foreldre føler seg sett og ivaretatt, tåler de lettere misforståelser. Opplever minoritetsforeldre derimot at ansatte ikke er lydhøre, kan det føre til at foreldre trekker seg unna eller tilpasser seg en norsk forståelse uten å føle seg inkludert.

Litteratur

Said, E. W. (1995). Afterword. I *Orientalism: Western conceptions of the Orient*. Penguin books.

Spikkeland, B. (2022). *Minoritetsforeldres medvirkning i barnehager*. Masteroppgave UiA.

ANNONSE

Bestill abonnement på Første steg

Er du medlem i Utdanningsforbundet kan du velge abonnementene dine på Min side www.udf.no/min-side

Har du spørsmål kan medlemservice kontaktes på e-post medlem@udf.no eller telefon 24 14 20 00

Er du ikke medlem, men ønsker abonnement kan du sende e-post til abonnement@utdanningsnytt.no
Prisen er 600 kroner per år for 4 utgaver



utdanningsnytt.no/abonnement





Lill Krestin Ryland
førstelektor i pedagogikk
ved NLA Høgskolen
lill.ryland@nla.no



Jane Hopland
pedagogisk leder i Blåklokka barnehage,
avdeling Myrull
janehopland@hotmail.com

Slik skapte de musikkglede i barnehagen

Etter et år med musikksamlinger har barna fått større ordforråd, og **de ansatte er blitt tryggere på å bruke sang og musikk i barnehagen.**

FOTO: BLÅKLOKKA BARNEHAGE

Gjennom barnehageåret 2023–2024 har Blåklokka barnehage og NLA Høgskolen i Bergen samarbeidet om et musikkprosjekt med de minste barna. Dette prosjektet, med tittelen *Tut og kjør, syng og vær glad*, har ikke bare vært en kilde til stor musikkglede, men også til refleksjon og faglig utvikling hos både barn og voksne.

UTGANGSPUNKTET FOR PROSJEKTET

Blåklokka barnehage er en av NLA sine lærerutdanningsbarnehager, og gjennom over seks år har vi gjennomført mange små og store prosjekter. En lærerutdanningsbarnehage er en barnehage som NLA høgskolen har et gjensidig og tett samarbeid med, og som blant annet skal bidra til en enda mer praksisnær undervisning i barnehagelærerutdanningen og samtidig gi større kompetanse til barnehagen. Denne gangen var det en avdeling som ønsket et prosjekt om musikk med de minste. Myrull er en småbarnsavdeling med 16 barn i alderen 1–2 år. Personalet var allerede bevisst på verdien av sang i hverdagen: i lek, ved måltider, på stellbordet og på tur. Men utfordringen lå i å gjøre musikk til et felles ansvar blant alle ansatte, og å ufarliggjøre organiserte musikksamlinger slik at flere turte å ta initiativ.

Gjennom seks samlinger med NLA Høgskolen og kontinuierlig arbeid i avdelingen ble det utviklet et trygt og stimulerende rom for musikalsk utfoldelse. Rommet ble ryddet og tilrettelagt for bevegelse og samspill, og unødvendig «støy» ble ryddet vekk, slik som leker og bilder på veggene. Vi hengte i stedet opp noen instrumenter og sangkort i strikk på veggen og i vinduet. Sammen med ulike sangbøker ga dette rommet en ny dimensjon og en tydelig inspirasjon til musikk og utforskning blant både barn og ansatte.

MED HJERTE FOR MUSIKKEN

Etter at rommet for musikksamling var gjort klart, ble de

første musikksamlingene gjennomført. Barnegruppen ble delt inn i to grupper, slik at vi hadde mellom seks til åtte barn i hver samling og to til tre ansatte. Dette opplevde vi som en passe stor gruppe, og at vi hadde overskudd til å både se og møte det enkelte barn i sin utforskning. Trommer og ulike rytmeinstrumenter, som rasleegg og maracas, ble flittig tatt i bruk, og de store bongotrommene ble en stor suksess. Her kunne barna få stå rundt trommene slik at de fikk et stort bevegelsesrom. *Toddlere* er som kjent i bevegelse hele tiden, og vi trengte derfor å «møte» barna der de var. De fleste av barna viste stor begeistring og entusiasme, mens andre måtte søke et trygt fang før de etter hvert torde å prøve seg på trommene. Store plastbøtter ble også tatt i bruk, for å inspirere personalet til å ta i bruk ulike materialer. I samlingene ble det bevisst brukt kjente og nære sanger, som *Bæ, bæ, lille lam* og *Lille Petter Edderkopp*. Vi brukte også noen nye sanger, blant annet *Nå skal vi alle sammen tromme* og *Vi er alle sammen ville*, som vi gjentok ofte. På den måten bevegde vi oss fra det kjente til det mer ukjente. Dette var med på å skape trygghet for både barn og ansatte. Etter samlingene var det alltid tid for lek og utforskning, og her fikk barna som ennå ikke var ferdig med musikkstunden, mer tid til å prøve de ulike instrumentene. Noen av barna som gjerne bare observerte under musikksamlingen, kom gjerne frem for å prøve trommene i en enda mer rolig og trygg setting.

HAR UFARLIGGJORT SANG

Rammeplan for barnehagen (KD, 2017) gir tydelige føringer om at barna skal ha tilgang til og anledning til å uttrykke seg gjennom skapende virksomhet. Sang og musikk kan gi gode muligheter for å møte barna på nettopp dette. Det har avdelingen klart gjennom dette musikkprosjektet. Etter et år med et spesielt søkelys på musikk og sang ser vi en stor gevinst i forhold til både barn og ansatte. For det første erfarte vi at musikk som et felles tredje kan skape et mulighetsrom, der magiske stunder kan oppstå i felles-

”

Utfordringen lå
i å ufarliggjøre
organiserte
musikksamlinger
slik at flere turte
å ta initiativ.



POPULÆRT: De store bongotrommene ble en stor suksess, fordi barna kunne stå rundt trommene og bevege seg.

LETT TILGJENGELIG: Ei jente utforsker et instrument som henger i en strikk på veggen.



UTFORSKER: Lill Krestin Ryland fra NLA høgskolen og barna utforsker bøtter som de bruker som trommer.

Fag og forskning



RYTMEINSTRUMENT: Lill Krestin Ryland fra NLA høgskolen (t.v.) og pedagogisk leder Jane Hopland spiller med rasleegg sammen med barna.

MUSIKKSTUND: Studien viste at barna etter ett år med musikksamlinger generelt utviklet et større vokabular.



MUSIKKSAMLING: De fleste av barna viste stor begeistring og entusiasme, mens andre måtte søke et trygt fang for de torde å prøve seg på trommene.

skapet (Skjervheim, 1996; Østrem, 2012). Både barn og ansatte har fått opplevelser som binder dem sammen. For det andre tør nå de ansatte å by på seg selv, fordi musikk og sang er ufarliggjort. Ved å ha få regler for hvordan de ansatte skal gjennomføre sine samlinger, legger vi til rette for en læringskultur der alle kan bidra med sitt på ulike måter. Det har også ført til en økt kunnskap hos personalet, der musikk nå blir sett på som et viktig element i en barnehagedag. Spesielt er de ansatte blitt mer lydhøre overfor barna og kan både sette i gang sangsamlinger og involvere barna på en mer inkluderende måte. Det betyr også at barns medvirkning blir ivaretatt (Jansen, 2019). Denne praksisfortellingen viser nettopp dette:

En ansatt sitter på gulvet. Det kommer to barn bort med hver sin pute. De setter seg ned på puten, peker på boksen på hyllen og nikker. Den voksne henter boksen, og de begynner å synge. Da kommer det flere barn til med hver sin pute.

BARNA UTVIKLET SPRÅKET

Gevinsten hos barna er vel så stor. Vi erfarte at barna viste glede og nysgjerrighet rundt ulike musikkinstrumenter, og at de ble tryggere fra gang til gang. Vi så også at de minste barna brukte 4–5 ords ytringer i sang, men bare 2–3 ords ytringer i tale, og at barna etter ett år med musikksamlinger generelt utviklet et større vokabular og lengre setninger. Selv om barna hadde blitt større i løpet av dette året, så personalet klare skiller på disse barna sammenlignet med barn fra andre avdelinger. En ansatt, som selv er bestemor til tre, så tydelig forskjell på sine barnebarn og barna på Myrull og mente at

sang og musikk var en viktig faktor for at barna var så verbalt sterke på denne avdelingen. Musikksamlingene har også hatt en positiv effekt overfor familier og barn som ikke har norsk som førstespråk. Det viser denne praksisfortellingen:

Eit fleirspråkleg barn kjem tilbake frå ferie. Synger mye, seier faren, søv. Bjørnen sover, seier eg og begynner å syngja songen. Ja, seier faren og smiler, Bjørnen sover? Eg nikkar. Han leitar opp songen på YouTube, smilar glad, no kan dei syngja songen saman heime.

EIERSKAP TIL SAMLINGENE

Det har vært et spennende og lærerikt prosjekt, som har gitt et løft for avdelingen. Avdelingen har fortsatt sitt arbeid med musikk og sang, og musikksamlinger er nå en integrert del av hverdagen. Personalet opplever også større trygghet og eierskap til musikksamlingene. Ved å fjerne presset om å prestere og heller ha søkelys på å være til stede med barna i musikkøyeblikket har det oppstått ny energi og glede blant personalet.

Litteratur

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen. Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.*

Skjervheim, H. (1996). *Deltakar og tilskodar og andre essays.* Aschehoug Forlag

Østrem, S. (2012). *Barnet som subjekt: Etikk, demokrati og pedagogisk ansvar.* Cappelen Damm Akademisk

Jansen, K.E. (2019). *Medvirkning i praksis. Deltakelse og dannelse i barnehagens hverdagsliv.* Fagbokforlaget.



Nora Bilalovic Kulset og Kirsten Halle
Fellesskap, folkehelse og beredskap gjennom musikk

Fagbokforlaget (2025)
85 sider



Anmeldt av

Kathrine Mathilde Fagereng
barnehagelærer med master i
barnehagepedagogikk, pedagogisk leder i
Slagen barnehage i Tønsberg og forfatter
kathrinefagereng@hotmail.com

En tydelig bok om musikkens betydning

Boka gir deg innsikt i hva sang og musikk betyr for mennesker i fellesskap med andre, og hvordan voksne kan finne trygghet i musikken.

Boken gir en praktisk og teoretisk forståelse for hvordan og hvorfor musikk bygger sterke fellesskap. Den gir en innføring i hvordan vi kan styrke musikkpraksisen i barnehage og skole.

DET VOKSNE FELLESSKAPET

Forfatterne har skrevet en liten, men tydelig bok om hvor viktig sangen er for menneskets helse og velvære. Kjernen i boken er det voksne fellesskapet, og hvordan bruk av musikk beveger kroppen vår og gjør oss trygge, avslappet, glade og ivaretatt. Det er fordi musikk fører til at oksytocin og endorfiner strømmer til og påvirker hjernen vår på en positiv måte. «Når vi som voksne finner sammen i et musikalsk fellesskap, skjer det noe langt større enn at vi bare synger en sang. Vi bygger trygghet, tillit og tilhørighet. Et slikt fellesskap gjør oss ikke bare bedre sammen med barna, men sterke som mennesker», skriver forfatterne.

BEREDSKAP OG KRISE

Et underkapittel i boken handler om

beredskap, om hvordan vi bruker musikk til glede og sorg, men også i kriser som krig, terror, pandemier og sykdom, i situasjoner der vi må stå sammen. «Fra sørgeremonier til spontane musikkinitiativer skaper musikk samhold og gir oss verktøy til å uttrykke der ord ikke strekker til.»

Forfatterne skriver at sang er mer enn en aktivitet vi kan sette på timeplanen. Sangen er livsnødvendig og styrker vår fysiske, psykiske og samfunnsmessige helse. Boken avsluttes med historier om fellesskapsmusisering fra pubkor, «julesingalong» og en bryllupsmiddag, der vi får et større innblikk i hva musisering gjør for fellesskapet.

VIKTIG

Boken er skrevet til studenter, ansatte i barnehage og skole, men også til andre som jobber med mennesker. Jeg mener at boken er spesielt viktig for den tiden vi lever i, fordi den minner oss på hvor viktig samholdet med andre mennesker er.



Bente Storm Mowatt
Haugland, Jon Fauskanger
Bjåstad, Terje Ogden (red.)
Angst hos barn og unge – fagpersoner i nærmiljøet kan hjelpe
Fagbokforlaget (2025)
238 sider

Målet med boken er å bidra til at barn og unge med milde og moderate angstplager får hjelp så fort som mulig. Tema er ulike typer angst, de engstelige og stille barna, mobbing, skolefravær og samarbeid med foreldre og helsepersonell. Du får forskning og praktiske metoder for å se, forstå og møte barn med angst. Boka er basert på kognitiv atferdsterapi.



Pål Riis og Jan Merok
Paulsen
Ledelse som praksis i barnehagen
Universitetsforlaget (2026)
264 sider

Boka gir deg teori og forskning om ledelse av barnehager enten du er styrer, pedagogisk leder eller teamleder. Du får praktiske råd om hvordan du kan skape en læringskultur, lede møter og prosesser, forbedre praksis og hvordan du kan lede gjennom barnehagens ledergruppe. Du kan også lese om betydningen av dialog og hva som menes med en lærende organisasjon.



Mona Halsauet Frønes (red.)
Profesjonsrelevant barnehagelærerutdanning – er det så viktig da?
Fagbokforlaget (2026)
150 sider

Denne boka viser hvorfor barnehagelærerutdanningen må være tett på praksis. Du får innsikt i hvordan rammeplanenes kunnskapsområder gir studentene innsikt, verktøy og inspirasjon til å utvikle en forståelse av yrket. Denne antologien har mange praksiseksempler som viser hvordan fagkunnskap kan brukes i møte med foreldre, barn og kollegaer. Målet er å inspirere studenter, praksislærere og utdannere.

**Ragnhild Laird Iversen**

førsteamanuensis ved Institutt for kultur, religion og samfunnsfag ved Universitetet i Sørøst-Norge
ragnhild.iversen@usn.no

Hvordan kan vi jobbe med islam i barnehagen?

Mange barnehagelærere synes det er utfordrende å jobbe med minoritetsreligioner i barnehagen. Her viser vi deg hvordan du kan gjøre det.

FOTO: RAGNHILD LAIRD IVERSEN OG ISMAHAAN HADI

Barnehagen har som oppdrag å markere høytider fra kristen og humanistisk arv og tradisjon, men også å markere andre høytider med relevans for barnegruppen, og å formidle fortellinger fra ulike religioner (Utdanningsdirektoratet, 2017). Det betyr ikke at det alltid gjøres. Forskere har funnet ut at mange barnehageansatte opplever det som krevende å jobbe med religion fordi de mangler eierskap til minoritetshøytider. De er usikre på hva slags arbeidsformer som er egnet, og mangler eksempler på hvordan det kan gjøres (Hidle & Krogstad, 2015; Krogstad & Hidle, 2015; Rosland & Toft, 2013; Toft & Rosland, 2014). Det er særlig behov for eksempler på hvordan ansatte i barnehagen kan synliggjøre islam, både fordi det er den minoritetsreligionen med størst utbredelse i Norge, og fordi det er en religion som ofte omtales i forbindelse med konflikt i media (Lundby, 2021). I fordypningen i interkulturell kompetanse på barnehagelærerstudiet ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har de gjort noe med dette. Her kan du lese om studentenes erfaringer med et kreativt prosjekt.

PRØVD UT MED BARNEHAGER

Vårt opplegg ble utformet av tretten studenter. Mange av dem hadde selv muslimsk bakgrunn. Dette ga bred kunnskap og erfaringskompetanse i gruppa. Opplegget ble så prøvd ut sammen med tre barnehager som ble invitert til biblioteket i Drammen. Initiativet til opplegget var fra artikkelforfatter Ragnhild Laird Iversen, som nylig skrev doktortrad om religion i barnehagen (Iversen, 2024). I undervisningen fortalte jeg om hvordan jeg for tiden jobbet med å tilrettelegge en fortelling om hijra, altså profeten Muhammeds flukt fra Mekka til Medina, for barnehagebarn. Hijra er utgangspunktet for muslimsk tidsregning, og en sentral fortelling i islam. Fortellingen har opphav i hadith-litteraturen, som er fortellinger om hva Muhammed skal ha sagt og gjort. Ifølge fortellingene ble profeten Muhammed jaget vekk fra Mekka fordi ledere i byen ikke likte at han fortalte om islam. Under flukten gjemte han seg i en hule sammen med vennen sin Abu Bakr. En edderkopp spant et stort nett foran inngangen, og de som fulgte etter Muhammed, gikk

derfor forbi hula. Nettet var så stort at det umulig kunne ha vært noen i hula på evigheter. Slik ble Muhammed og vennen reddet, og kunne reise videre til Medina. Der slo de seg ned og levde som muslimer resten av livet.

LAGDE ET VANDRETEATER

Mange av studentene kjente godt til fortellingen, og ønsket å tilpasse den for barnehagebruk gjennom å lage et vandreteater. Studentene innredet ulike stasjoner som symboliserte Mekka, ørkenen, edderkoppens hule og Medina. Vandreteateret ble gjennomført i to omganger, først med toåringer fra en barnehage, så med fire- og femåringer fra to andre barnehager.

I prosessen hadde studentene en rekke diskusjoner om hvilke elementer i fortellingen de skulle vektlegge, hvilke praksiser de skulle vise frem, og hvilke formuleringer som var gode å bruke. Vi diskuterte hvordan vi kunne få frem både kunnskap og kompleksitet om islam som religion, med en bevissthet om maktperspektiver og hvilke stemmer som kom frem (Røthing, 2017).

VISTE GJENNOM KLÆR

Studentene viste også barna at det er mange måter å være muslim på, noe som også vises gjennom klær. Her brukte studentene seg selv, og viste hvordan noen bruker hijab daglig, mens andre tar på seg sjal når de skal be. Vi jobbet også med hvordan studentene kunne legge vekt på ulike elementer i fortellingen, slik at barna både lærte noe om islam, og møtte temaer alle kan kjenne seg igjen i (Breidlid og Nicolaisen, 2011).

DISKUTERTE PROBLEMSTILLINGER

For å gi religionsspesifikk kjennskap til islam fortalte studentene kort om Muhammed, og forklarte at muslimer tror han er en profet. Det betyr at han får spesielle beskjeder fra Gud som han gir videre til menneskene. Her oppsto en religionsfaglig problemstilling. Når muslimer omtaler profeten, pleier de å si de arabiske ordene for «fred være med ham» etter navnet. Studentene landet likevel på at når de formidlet til barnehagebarn, representerte de ikke seg selv som privatpersoner, men skulle følge barnehagens

VISER BØNN: Toåringer fra Fjell barnehage i Drammen kommune kikker inn på to av studentene som viser bønn inne i kuppelen. Foran er det laget en stor ørken av sand.



I MEKKA: Nasra i samtale med to av barna etter fortellingen i teltet, som skulle være Mekka.



EDDERKOPPENS HULE: Studentene fortalte barna om den hjelpsomme edderkoppen som reddet profeten Muhammed og vennene Abu Bakr da de ble jaget vekk fra Mekka fordi ledere i byen ikke likte at Muhammed fortalte om islam.



VANDRETEATER: Studentene dekorerte og innredet to kupler på biblioteket slik at de forestilte byene Mekka og Medina i fortellingen om Muhammeds flukt.

Fag og forskning



BRUKER SANSENE: Studentene lot barna få smake på dadler, som muslimer pleier å bryte fasten med.



LESESTUND: Alfreda viser frem en bok som et av barna tok med inn til edderkoppen.



EDDERKOPPENS HULE: Yasmin og de andre studentene innredet ulike edderkoppheuler for barna.



PÅ TEPPER: Studentene hadde med egne tepper som barna satt og perlet og bygde på.



I ØRKENEN: Studentene lagde en ørken av sand inne, og barna fikk leke med kameler.

mandat. De ville verken bli oppfattet som forkynnende eller gjøre det for komplisert for barna, og droppet derfor formuleringen. Studentene var dessuten opptatt av å vise frem religionen på en hverdagslig og ufarliggjørende måte. Dette ledet til diskusjoner om bønn.

BØNN OG ARABISK SKRIFT

Kunne studentene vise frem bønn som et element i fortellingen? Vi landet på at det var viktig at studentene selv var komfortable med det, og at bønnen ble gjort for å vise frem en praksis, ikke som en invitasjon til barna for å delta. Bønn ble derfor skrevet inn i manuset som noe barna fikk se mens de ble fortalt om hvordan Muhammed lærte innbyggerne i Mekka om islam. I tillegg brukte studentene elementer som arabisk skrift, bønnetepper, dadler, misbaha (bønnekjeder) og hijab for å vise frem religions-spesifikke elementer ved islam.

EDDERKOPP OG PAPPKAMELER

Studentene bygde også en stor edderkopp. De snakket med

barna om at edderkopper ikke trenger å være skumle, men også kan være hjelpsomme. Barna fikk leke med edderkoppen i etterkant av fortelling, og ble også involvert gjennom ikke-religiøse elementer, som å få ri på pappkameler, leke med sand og gjøre aktiviteter knyttet til fortellinga. Det var å perle kjeder inspirert av bønnekransene, tegne og utforske miljøet.

UTFORSKET MED KROPPEN

Vi var alle svært spente på hvordan både barn og voksne i barnehagene ville reagere på opplegget vårt. Særlig var vi spente på hvordan det ville bli mottatt av toåringene, for det er skrevet lite om arbeid med religion og de yngste barna. Responsen som møtte oss fra de ansatte i den første barnehagen, var overstrømmende. Det var tydelig at toåringene opplevde formidlingen som spennende, og de utforsket rekvisittene med hele seg. Mens noen ble sittende lenge i sanden, var edderkoppen mest populær hos andre. Et av barna utbrøt «mamma!» og kastet seg over et bilde av en kvinne i hijab og fargela entusiastisk på arket. Andre så

lenge på lysene, utforsket teksten i teppene og lekte med pappfigurene.

NY FORM FOR ANERKJENNELSE

Hos de større barna var det mer verbal dialog. Da studentene ønsket velkommen med å si «Salam aleikum» og spurte barna om noen visste hvordan det er vanlig å svare på arabisk, fikk de umiddelbart svar. Gutten som svarte «aleikum asalam», fikk umiddelbar applaus fra barn og voksne og strålte stolt. Dette er et eksempel på hvordan nye arbeidsformer også kan åpne for nye former for anerkjennelse. Studentene telte også på arabisk sammen med barna, og gjorde mer ut av dramaturgiske elementer i fortellingen. Kamelturen ble lengre og mer spretten, og barna stilte flere spørsmål. De eldre barna brukte dessuten lengre tid på aktiviteter som å perle, tegne og bygge i sanden.

SNAKKET OM RELIGIONER

Prosjektet ga oss innsikt i og erfaring med hvordan det er mulig å tilrettelegge formidling av en religionsfortelling for ulike barnegrupper, og hvordan studentenes egen bakgrunn kan brukes som ressurs i dette arbeidet. Men prosjektet ga også hele studentgruppa kunnskap og trygghet i å bruke ulike arbeidsformer, og konkrete ideer til hvordan

dette arbeidet kan videreføres i barnehagene. Ønsket er at dette kan være til inspirasjon for andre barnehager.

Litteratur

- Breidlid, H. & Nicolaisen, T. (2011). *I begynnelsen var fortellingen* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hide, K.-M. W. & Krogstad, K. (2015). Er det mange måter å være norsk på? – En empirisk studie av arbeid med minoritetsreligioner i religiøst mangfoldige barnehager. *Prismet*, 66(3), 155–167. doi:<http://dx.doi.org/10.5617/pri.4534>
- Iversen, R. L. (2024). *Entusiasme og ubehag: Barns navigering av religion i barnehagen*. (Doktorgradavhandling). Universitetet i Sørøst-Norge.
- Krogstad, K. & Hide, K.-M. W. (2015). Høytidsmarkering i religiøst mangfoldige barnehager. *Nordisk barnehageforskning*, 9. doi:[10.7577/nbf.1007](https://doi.org/10.7577/nbf.1007)
- Lundby, K. (2021). *Religion i medienes grep: medikalisering i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Rosland, K. T. & Toft, A. (2013). Markering av minoriteters høytider i barnehagen: en undersøkelse av forholdet mellom rammeplan og praksis.
- I l.M. Pareliussen, B.B.; Reinertsen, A. B; Solhaug, T. (Red.), *FoU i praksis 2012: conference proceedings*. Trondheim, 23. og 24. april 2012 (s. 216–223). Bergen: Akademika forlag.
- Røthing, Å. (2017). *Mangfoldskompetanse: perspektiver på undervisning i yrkesfag*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Toft, A. & Rosland, K. T. (2014). Barnehager og høytidsmarkering. En gjennomgang og diskusjon av begrunnelser knyttet til manglende markering av ikke-kristne høytider. *Prismet* (4). doi:[10.5617/pri.5595](https://doi.org/10.5617/pri.5595)
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen. Innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

ANNONSE

BLADENE VÅRE

Som medlem i Utdanningsforbundet kan du få medlemsbladet Utdanning på papir eller digitalt.



I tillegg kan du velge ett av disse tidsskriftene kostnadsfritt:



Første steg
Tidsskrift for barnehagelærere. Fire utgaver pr år.



Bedre Skole
fra førsteklasse til lærerutdanning. Fire utgaver pr år.



Yrke
Fokus på yrkesopplæring. Fire utgaver pr år.



Spesialpedagogikk
Fag- og forsknings-tidsskrift. Fire utgaver pr år.

Utdanningsforbundet gir ut medlemsblad og fire tidsskrifter. Alle publikasjonene er redaksjonelt uavhengige og redigeres etter Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseetikk.



Fagpressen



PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

ADMINISTRER ABONNEMENTENE:

www.udf.no/min-side

eller kontakt medlemservice om du har spørsmål
medlem@udf.no/tlf.: 24 14 20 00

Ikke medlem, men ønsker abonnement? Send e-post til:
abonnement@utdanningsnytt.no

UTDANNINGSFORBUNDET
Besøksadresse: Hausmanns gate 17, Oslo
Postadresse: Postboks 9191 Grønland,
0134 Oslo. Telefon: 24 14 20 00

Nye bøker



Gunnar Magnus Eidsvåg
Barnehagen
– en kort introduksjon
Universitetsforlaget (2026)
240 sider

Hva er barnehagens rolle i samfunnet? Hvordan skaper vi barnehager av høy kvalitet? Det svarer boka på. Du får innsikt i barnehagehistorie, styring av barnehagen, barnehagepedagogikk, foreldresamarbeid, lovgivning, rammeplaner og diskusjoner om mangfold og kvalitet. Du får en oversikt over barnehagefeltet og hvordan det henger sammen.



Ann Christin E. Nilsen og
Ove Skarpenes (red.)
**Det samfunnsskapt
utenforskapet**
Fagbokforlaget (2025)
230 sider

Kan måten vi forstår og snakker om utenforskap på, bidra til å skape mer utenforskap? Det ønsker forfatterne av boka å skape en debatt om. Tema er psykisk helse, barn i risiko, flyktningbarn, skolefravær, ungdomskriminalitet, og integreringspolitikk. Boka utfordrer leserne til å tenke nytt om barndom, velferd, samfunnsansvar og hva som kreves for å få til faktisk inkludering.



Crisstina Munch og Anja
Marshall
Langsom pedagogikk
Dafolo (2025)
Dansk
124 sider

Langsom pedagogikk handler om å skape tid og ro til å følge barns initiativ i hverdagen. Boken er et motsvar mot økende krav til barns læring for å gjøre dem klare for fremtiden. Den viser hvordan du gjennom nærvær og tålmodighet kan skape rom for å delta sammen med barna, få kunnskap om barna over tid og la barn utvikle seg og lære i eget tempo. Du får konkrete eksempler fra danske barnehager.



Anmeldt av
Kathrine Mathilde Fagereng
barnehagelærer med master i
barnehagepedagogikk, pedagogisk leder i
Slagen barnehage i Tønsberg og forfatter
kathrinefagereng@hotmail.com



Ingunn Skjalstad og Anne-Line Bjerknes
Nysgjerrighet, undring og innsikt
Fagbokforlaget (2025)
192 sider

God bok om å skape meningsfulle samtaler med barn

En nyttig bok for barnehagelærere som ønsker å bli mer bevisst på egen praksis i å skape interesse og nysgjerrighet hos barn.

Denne boken gir deg som barnehagelærer de verktøyene du trenger for å støtte barns utforskning av realfaglige temaer. Boken bugner av samtaleeksempler hentet direkte fra praksis. Forfatterne har vurdert samtalene og gir leseren mulighet til å reflektere over samtalene selv.

HOLDE LIV I BARNETS INTERESSE

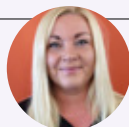
Det er en kunst å holde barn interessert i realfaglige temaer. Som voksen må man være pålogga og åpne for å holde liv i barnets nysgjerrighet og undring. Det er lett å stille lukkede spørsmål eller gi de rette svarene. Det kan sette en demper på barnets interesse. Boken gir deg en god innføring i hva du skal og ikke skal gjøre. Som forfatterne skriver, lærer barnet best når læringen tar utgangspunkt i noe de selv er engasjert i.

Et eksempel er oppbygging av setningene som forfatterne kaller IRE- og IRF-mønster. IRE står for **I**nitiativ, **R**espons og **E**valuering, mens IRF står for **I**nitiativ, **R**espons og **F**ollow up. IRE-samtaler ender ofte med å lukke samtalen, mens IRF-samtalene holder liv i interessen barnet har, som for eksempel et insekt de har sett i skogen. Dette kan gi leserne en aha-opplevelse med tanke på egne samtaler med barn.

BEVISST EGEN PRAKSIS

Dette er en nyttig bok både for studenter i barnehagelærerutdanningen og barnehagelærere ute i feltet som ønsker å bli mer bevisst sin egen praksis i å skape interesse og nysgjerrighet hos barn. Boken avsluttes med konkret informasjon om hvordan du kan ta lydopptak, og få kollegaer til å vurdere samtalekvaliteten.

Agnes-Margrethe Bjorvand, dosent i nordisk litteratur og norskfaglig ansvarlig i barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Agder (UiA). agnes-margrethe.bjorvand@uia.no



Cecilie Dykorn Fodstad, dosent i norsk ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH). cecilie.fodstad@dmnh.no



Per Ragnar Møkleby
Tur-retur

Spriten Forlag (2025)
Bildebok, fra 3 år
Ca. 2,5 meter

Togturer kan være spennende, og denne boka etterligner en ekte togstur – men her skjer det flere magiske ting enn på en tradisjonell togreise. Dette er ei utbrettbok – som blir over to meter lang. Så det er bare å samle ei barnegruppe på gulvet eller rundt et stort bord. Tur-retur er også ei ordløs stillebok, som inviterer leserne til å slippe fantasien løs mens vi studerer alle de reisende og alt som skjer både inne i toget og utenfor vinduene. Og når vi har lest hele togturen, kan vi snu boka og studere returen. Dette er ei bok for både barn og voksne. Barna kan oppdage mange

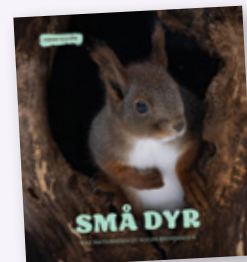
morsomme detaljer og kjenne igjen karakterer fra for eksempel eventyr. Vi voksne vil nok også dra kjensel på en del kjente personer som har sneket seg på toget.

Ole Mathismoen og Roger Brendhaug

Små dyr

Fontini (2025)
Fagbildebok, fra 0 år
40 sider

På forsida titter ekornet fram fra en hule i et tre og ønsker velkommen til denne solide kartongboka for de aller yngste. Her blir vi kjent med tjue ville dyr gjennom fotografier av dyr i aksjon. Teksten til hvert bilde er knapp, men informativ. Bakerst i boka finner vi litt mer informasjon om hvert dyr. Boka henvender seg direkte til leseren og egner seg veldig godt til samtale om dyr som barnet kanskje har møtt.



Karen Anne Buljo og Inga-Wiktoria Påve
Árrangáttis Árrangáddái
Fortellinger fra stjernehimmelen og andre samiske eventyr

Vigmostad Bjørke (2025)
Illustrerte eventyr, fra 4 år
129 sider

Gjennom ti kjente samiske eventyr møter vi skremmende krefter som Elvedraugen og troll. Dyr og natur er til stede i alle eventyrene, og vi får høre om opprinnelsen til flere naturfenomen. Vet du hvordan myggen kom til Sápmi? Eller hvorfor det finnes både tamrein og villrein? Gjennomarbeidete tekster i kombinasjon med stemningsfulle bilder skaper nettopp den magiske verdenen som disse eventyrene fortjener.



Line Halsnes
Tøffe dyr

Cappelen Damm (2025)
Fagbildebok, fra 3 år
46 sider

Dette er femte bok i den populære og prisbelønte Tøffe-serien. I tidligere bøker har det handlet om maskiner, kjøretøy, biler og dinosaurer, men nå handler det om de tøffe rovdirene krokodille, tiger, pytonslange, vampyrflaggermus, isbjørn, ulv og ørn. Det er tre dobbeltsider om hvert dyr, og her lærer vi på en lekende og aktiv måte om dyrenes kjennetegn og hvordan de lever.



Per Dybvig
Orkesteret

Aschehoug (2025)
Bildebok, fra 3 år
39 sider

Først må leserne finne hovedpersonen Fink. Deretter følger vi han inn på et rotete loft på jakt etter en trompet. Dette er starten på et orkester der flere og flere dyr og instrumenter kommer til. Boka er som et crescendo, helt til det hele krasjer og alle faller gjennom gulvet. Likevel gjentas «Fink er fornøyd. Det låter bra!». Kvalitetene i denne kunstneriske boka er mange, men viktigst er dette: Aldri har vel musikk vært visualisert bedre!

«Torill, Torill, duen var ikke død!»

Bruker vi blikket her og nå, kan barnas opplevelser stå i kø, og selv ikke det flotteste lekeland kan konkurrere med de nære ting.

ILLUSTRASJON: MADELEINE ANDERSEN

Det er fredag i utetiden, og været er sånn passe. Vinden tar godt tak i kinnene til barna. En liten gruppe med barn syker rundt beina mine. De vil jeg skal være med dem bort til porten. Rett utenfor gjerdet er det noen riktig høye bjørketrær. Høyt oppe i treet får jeg øye på et skikkelig stort skjærede.

DET SER UT SOM EN BALL

«Se der», sier jeg til barna, «nå er skjærene i gang med å bygge seg reder som de skal legge egg i». Idet barna ser opp, får jeg øye på noe annet som sitter høyere oppe på en tynn grein. Det ser ut som en ball. Jeg spør om de ser «ballen» som sitter ytterst på den tynne greina. Jeg får mange bekreftende nikk fra barna. «Men hvorfor faller ikke ballen ned når greina beveger seg i vinden?» Barna ser spørrende på meg. Jeg spør igjen. «Hva kan det være hvis det ikke er en ball?»

Plutselig beveger «ballen» seg, og da ser barna at det er en due som sitter og holder seg fast i vinden. Barna blir skikkelig fascinerte over at duen kan holde seg så hardt fast. Jeg viser barna med fingrene mine hvordan dua holder seg fast med klørne sine.

Kort tid etter sykler noen av barna rundt og sier «se, jeg kan holde meg fast slik som dua gjør, og jeg faller heller ikke av sykkel selv om det blåser».

ER DEN DØD?

Etter hvert kommer det stadig flere barn til gjerdet, og interessen for duen vokser. «Hvor lenge kan duen sitte der og holde



Torill Alnæs

tidligere pedagogisk leder i Kiæråsen barnehage, pensjonist og vikar i barnehage
taln53@gmail.com

Hvorfor detter ikke ballen ned når greina beveger seg i vinden?

seg fast i vinden uten å falle ned?» «Er den død?» «Er den syk?» Det er mange spørsmål som dukker opp. Klokken nærmer seg «frukttid». Barna blir ropt inn, men sier tydelig ifra at de ikke kan gå fra duen før de har sett den fly. Det er rundt 18 barn som fremdeles har blikket vent opp mot duen på greinen.

Plutselig slår duen ut en av vingene sine for å strekke litt på seg. Det går et sukk gjennom barneflokken. De begynner helt spontant å klappe for den lille «oppvisningen».

Jeg gir opp å servere frukten inne. Vi blir enige om å servere den ved gjerdet. Alle setter seg ned med blikket vendt oppover – mot duen. Barna spiser frukten uten å se hva de spiser. Så sier en: «Vi må legge ut litt mat, så vil sikkert duen fly.» «Men hva spiser en due?» «Alt», svarer én. Jeg går utenfor porten og legger en håndfull med frukt på bakken. Vi venter og venter, men det skjer ikke så mye. Barna har nå sett på duen i nærmere en time, men de gir ikke opp. De VIL se den fly.

FÅR BETALT

Jeg hører noen som kommer inn porten, og med ett husker jeg foreldresamtalen jeg har avtalt. Jeg sier til barna at jeg dessverre må i et møte. Jeg får et raskt nikk av barna som betyr: «Bare gå du, vi venter her.»

Halvveis ut i foreldresamtalen smeller plutselig døra opp på vidt gap. Inn stormer en haug med unger som begeistret snakker i munnen på hverandre. «Torill, Torill, vi så den fløy, den var ikke død, den hadde to store vinger og et hode.» De bare måtte dele sin begeistring med meg, og det var



helt i orden, både for meg og forelderene som var til samtale.

I over en time hadde barna stått trofast og ventet, og de fikk betalt. De fikk se at det de først trodde var en ball i et tre, var en lys levende due som kunne fly!

TÅLMODIGE: Barna står og ser på duen i over en time, men de gir ikke opp. De vil se den fly.

Så hva sier dette meg? Jo, bruker vi blikket her og nå, kan opplevelsene stå i kø, og selv ikke det flotteste lekeland kan konkurrere med de nære ting. Barna trenger bare voksne som kan gi noen ledetråder.

Barnehager verden rundt

TEKST: LINE FREDHEIM STORVIK
FOTO: AFP/NTB OG ADOBE STOCK



1 DANMARK

Ett spørsmål som styrker barns fantasilek

Små barn leker mer og bedre fantasilek når de får høre starten på en historie, viser dansk forskning. I en studie ved Københavns Universitet deltok 64 mødre og deres 2,5 år gamle barn i ulike lekesituasjoner med Duplo-leker. Når moren innledet med en historiestamme – som «nå faller noen og slår seg på sklia» – fortsatte barna leken lenger og på et mer avansert nivå. Ifølge forskerne kan en enkel setning som «hva skjer da?» være et nyttig verktøy.

(forskning.no)



4 USA

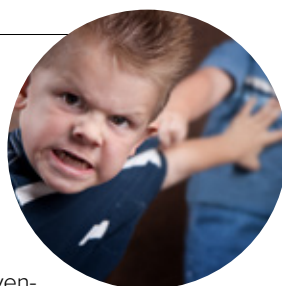
Barna får lesetest før skolestart

Fire år gamle Juri Sleet tar en leseferdighetstest på et sykehus i Ohio. Testen ble utført av legen Sara Bode sammen med Crystal Webb, som jobber med forberedelser til skolestart. De snakket med jentas bestemor om resultatene og barnets videre behov. Testen er en del av en større satsing for å styrke barns leseferdigheter før skolestart. (NTB)

5 SVERIGE

Barn med særskilte behov får ikke hjelp

93 prosent av svenske lærere forteller at de har barn i barnehagen med særskilte behov som ikke får hjelpen de trenger, viser en undersøkelse fra Sveriges Lärare. Over 2000 barnehagelærere deltok. De utagerende barna får hjelp først, på bekostning av de stille og tilbaketrukkne barna. Mange sier det også er vanskelig å få tid til barn med samspill- og lekevansker (55 %) og konsentrasjonsvansker (38 %). (Fagbladet Färskolan)



2 KROATIA

Populært årlig karneval

Barn og ansatte fra barnehager, barneskoler og videregående skoler fylte gatene i Šibenik i Kroatia i årets karnevalsparade. Paraden er et fast innslag i byens karnevalsfeiring. (NTB)

3 INDONESIA

Her lærer de brannslukking

Barnehagebarn besøker en brannstasjon i Banda Aceh i Indonesia for å lære om brannvern. Brannmannskapene demonstrerte utstyr og sprutet vann fra en brannbil. I tørkesesongen øker risikoen for branner, og myndighetene håper tidlig opplæring kan gjøre barna mer bevisste på brannfare. (NTB)



Vi som profesjon må sette retninga i barnehagen

Får barnehagelærarane brukt kompetansen sin til det beste for barna? Mykje tyder på at det er behov for ei grundig opprydding i roller og ansvar.

Profesjonen må ta eigarskap til utviklinga av barnehagen – særleg når kvardagen, oppgåvene og behova endrar seg. Då må profesjonen vere ei tydeleg stemme – og profesjonen, det er vi barnehagelærarar. Barnehagelærarar kjenner kvardagen, utfordringane og moglegheitene – og det må få konsekvensar for korleis barnehagen blir utvikla vidare.

OPPRYDDING I ROLLER OG ANSVAR

Utdanningsforbundet inviterer medlemmene til debatt i lokallaga i heile landet om to nøkkelspørsmål: kva barnehagelærarrolla skal romme, og korleis arbeidstida vår må organiserast for å sikre kvalitet. Desse spørsmåla handlar ikkje berre om struktur, men om barna, profesjonen og eit berekraftig yrkesliv.

Oppgåvene i barnehagen har auka, medan tida ikkje strekk til. Når fleire ikkje-faglege oppgåver også skal ha plass, går dette utover det pedagogiske arbeidet og tida saman med barna. Spørsmålet er om barnehagelærarar får brukt kompetansen sin til det beste for barna. Mykje tyder på at det er behov for ei grundig opprydding i roller og ansvar. Kva høyrer til i lærarrolla, og kva gjer det ikkje? Og korleis kan vi sikre at barnehagen

framleis vert ein pedagogisk arena, og ikkje berre ei endelaus lang oppgåveliste?

EI ARBEIDSTIDSORDNING FOR FRAMTIDA

Utdanningsforbundet har òg starta eit utviklingsarbeid om framtidens arbeidstid. I mange år har organisasjonen kravd meir tid til planlegging, utan at arbeidsgjevar har vore villig til å lytte. Samstundes opplever barnehagelærarar at viktig planleggingstid fell bort fordi ein må dekke sjukdom og låg bemanning. Utan tid til planlegging blir det vanskeleg å oppretthalde kvalitet. Dette kan ikkje løysast ved at den enkelte strekkjer seg endå litt meir. Anten held vi fram med å tilpasse oss rammer som svekkjer yrket – eller så set vi kursen sjølve.

Kva slags arbeidstidsordning kan gje barna eit godt pedagogisk tilbod, men også vere berekraftig for dei tilsette? Som får tilsette til å stå ut heile yrkeslivet, og som i tillegg kan vere rekrutterande?

Møt opp på medlemsmøte, del dine erfaringar og tankar med andre barnehagelærarar om kva profesjonen treng vidare. Dersom vi ikkje set retninga for framtidens barnehage, vil andre gjere det for oss.

Profesjonen må ta eigarskap til utviklinga av barnehagen – særleg når kvardagen, oppgåvene og behova endrar seg.

Anita Holm Cirotzki
sentralstyremedlem og leiar
i kontaktforum barnehage i
Utdanningsforbundet
anitaholm.cirotski@utdanningsforbundet.no



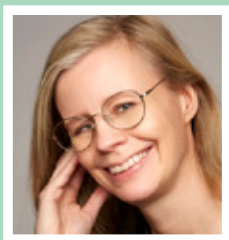


NORDISKE IMPULSER 2026

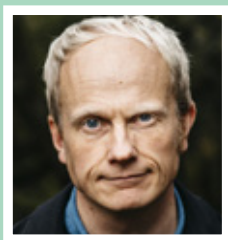
HVOR BLE DET AV KOLLEKTIVET?

I en tid der individets frihet og selvutfoldelse står sterkt, utfordres tradisjonelle voksenroller og autoritetsforståelser – også i barnehagen. Stadig oftere møter vi barn som ikke finner plassen sin i gruppen, men heller utfordrer fellesskapet. Er dette et uttrykk for uro, motstand eller en ny type selvstendighet?

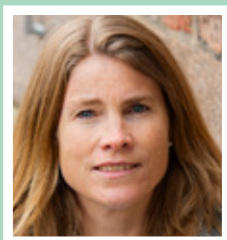
Årets barnehagekonferanse retter søkelyset mot det individorienterte samfunnet og de etiske og pedagogiske dilemmaene som oppstår når barn går sine egne veier. Sammen vil vi utforske hvordan vi kan ivareta barns behov for både tilhørighet og autonomi – i et fellesskap der alle skal bli sett, hørt og tatt på alvor.



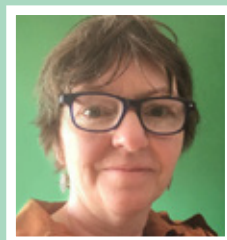
Hedvig Montgomery



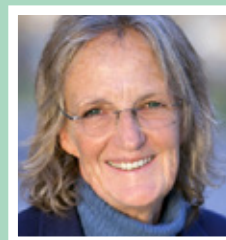
Ole Jacob Madsen



Henriette Sandven



Alison Clark



Ingrid Lund